

Βιογραφίες Ηρώων της Εθνικής Παλιγγενεσίας

Ευάγγελος Μαυρογόνατος
Απόστρατος Αξιωματικός Στρατού Ξηράς
Αρθρογράφος – Ιστορικός Ερευνητής

Βιογραφίες εμβληματικών αγωνιστών της Εθνικής Παλιγγενεσίας.

Ευάγγελος Μαυρογόνατος
Απόστρατος Αξιωματικός του Στρατού Ξηράς
Αρθρογράφος - Ιστορικός Ερευνητής

1821 - 2021
200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση!!!

Τον Μάρτιο του 2021 συμπληρώνονται 200 χρόνια από την έναρξη της επιτυχημένης Εθνικής Παλιγγενεσίας.

Ένας titάνιος αγώνας που κράτησε μέχρι το πρωτόκολλο αναγνώρισης του Φεβρουαρίου του 1830 στο Λονδίνο και που συνεχίστηκε μέχρι τον 20^ο αιώνα με την ενσωμάτωση των Δωδεκανήσων.

Βεβαίως, ο Αγώνας του '21 δοκιμάστηκε σε πολλά επίπεδα: πολεμικά, ιδεολογικά, πολιτικά, διπλωματικά, κοινωνικά.

Όμως με το πείσμα για ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ και την αντοχή που επέδειξαν, οι πρωταγωνιστές του Αγώνα αυτού και όχι μόνο, κατέληξε να είναι νικηφόρος και τη δημιουργία του πρώτου ανεξάρτητου εθνικού κράτους στην Ανατολική Ευρώπη και στην Ανατολική Μεσόγειο - του εθνικού κράτους, με το όνομα Ελλάδα.

Το μέγεθος των κοινωνικών και πολιτικών αλλαγών που προέκυψαν από τη μακρόχρονη δράση και τις εξελίξεις επιτρέπει στον Αγώνα της Ελληνικής Ανεξαρτησίας να θεωρείται Επανάσταση.

Έτσι στην Επανάσταση του 1821, παρά τις διαφορές τους οι χιλιάδες επώνυμοι και ανώνυμοι αγωνιστές, κάνοντας χρήση της Πλατωνικής Διαλεκτικής, βρήκαν τη χρυσή συνισταμένη και κοινό τόπο ενώσεως, παραμερίζοντας τις όποιες διαφορές τους, αυτό είναι το χαρακτηριστικό της ελληνικής φυλής, ανά τους αιώνες σε όλους τους απελευθερωτικούς και αμυντικούς αγώνες της.

Σε αυτό το ξεσηκωμό, σε αυτή την παλιγγενεσία, συμμετείχαν άνθρωποι των γραμμάτων, πλούσιοι επαγγελματίες, απλοί λιγότερο μορφωμένοι, ουσιαστικά άνθρωποι απ' όλες τις κοινωνικές τάξεις και απ' όλα τα μήκη δράσης του τότε Ελληνισμού.

Ο καθένας - η καθεμία χωριστά και όλοι/λες μαζί συμμετείχαν σε αυτό τον αγώνα με ηρωική ψυχή, αυταπάρνηση και αυτοθυσία.

Άνθρωποι από τα πεδινά, τα ορεινά και τα νησιά. Θρησκευόμενοι – άλλοι περισσότερο, άλλοι λιγότερο - αλλά με την πίστη και την επιθυμία να δουν τον τόπο, την πατρίδα τους ελεύθερη, γινόμενοι οι ίδιοι, η σπίθα θυσίας που άναψε τη φωτιά της μεγάλης επανάστασης, ανέτρεψε τη σκλαβιά του ραγιαδισμού, και έφερε την πολυπόθητη Ελευθερία.

Η Δημοτική μας ποίηση τους έκανε τραγούδι, οι ζωγράφοι πίνακες ζωγραφικής, οι γλύπτες αγάλματα, μνημεία, οι ιστορικοί έγραψαν βιβλία με γνωστές και άγνωστες πτυχές τους, στέλνοντας ένα μήνυμα τόσο στις μετέπειτα γενιές μας, αλλά και στους ξένους στα πέρατα της οικουμένης.

Ουσιαστικά ήταν και θα είναι στο διηνεκές, οι αμετάκλητοι πρέσβεις της χώρας μας σε όλο τον κόσμο εδώ και δύο αιώνες!

Στον αγώνα αυτό των Ελλήνων, για την απελευθέρωση της Πατρίδας, πρωτοστάτησαν προσωπικότητες όπως: ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης και η γενιά του, ο Γεώργιος Καραϊσκάκης, οι Μποτσαραίοι, οι Τζαβελ(λ)αίοι, ο Οδυσσέας Ανδρούτσος, ο Αθανάσιος Διάκος, ο Ανδρέας Ζαΐμης, ο Φωτήλας, οι Πετμεζαίοι, ο Παλαιών Πατρών Γερμανός, οι Πλαπούταιοι, ο Μακρυγιάννης, ο Γρηγόριος Δίκαιος (Παπαφλέσσας), οι Μαυρομιχαλαίοι, η Λασκαρίνα Μπουμπουλίνα, η Μαντώ Μαυρογένους, η Δόμνα Βισβίκη και πολλοί άλλοι.

Δεν αρκούν σελίδες επί σελίδων για τους επώνυμους και χιλιάδες «ανώνυμους» αυτούς αγωνιστές.

Ας δούμε παρακάτω τους πιο εμβληματικούς αγωνιστές, αυτής της αυτοθυσίας, ως ελάχιστο φόρο τιμής, οι οποίοι πρωτοστάτησαν σε αυτή την επανάσταση και αντιπροσωπεύουν όλες και όλους που πολέμησαν και έχυσαν το αίμα τους ή συμμετείχαν με οιονδήποτε τρόπο **«για του Χριστού την πίστη την Αγία και της Πατρίδος την Ελευθερία»:**

1. Θεόδωρος Κολοκοτρώνης

Κολοκοτρώνης Θεόδωρος – (Ραμαβούνι Μεσσηνίας 1770 Αθήνα 1843)

Η σημαντικότερη ηγετική φυσιογνωμία της Επανάστασης.

Το όνομα του Κολοκοτρώνη συνδέθηκε με τις σημαντικότερες φάσεις του Αγώνα στην Πελοπόννησο.

Ο πατέρας του Κωνσταντής Κολοκοτρώνης πήρε μέρος στην ένοπλη εξέγερση του Ελληνισμού, που υποκινήθηκε από την Αικατερίνη Β΄ της Ρωσίας το 1770, και σκοτώθηκε σε συγκρούσεις μαζί με δύο αδελφούς του.

Τα γεγονότα αυτά υπήρξαν καθοριστικά για τη διαμόρφωση του χαρακτήρα του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη.

“Άρχισε τη δράση του το 1805, όταν πήρε μέρος στις ναυτικές επιχειρήσεις του ρωσικού στόλου την περίοδο του ρωσοτουρκικού πολέμου.

Αργότερα υπηρέτησε στο ελληνικό στρατιωτικό σώμα που οργάνωσαν οι «Άγγλοι και τιμήθηκε με το βαθμό του ταγματάρχη για τη δράση του εναντίον των Γάλλων.

Το 1818 μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία και άρχισε με πάθος να προετοιμάζει τον Αγώνα στην Πελοπόννησο.

Με την έναρξη της Επανάστασης αναδείχτηκε η στρατιωτική ιδιοφυΐα του Κολοκοτρώνη.

Η παράδοση της Καλαμάτας (23 Μαρτίου 1821), η άλωση της Τριπολιτσάς (23 Σεπτεμβρίου 1821), οι νίκες στο Βαλτέτσι, τα Βέρβενα και τα Δολιανά εδραίωναν το κύρος του ως στρατιωτικού ηγέτη, παράλληλα όμως προκάλεσαν και τις πρώτες αντιδράσεις μερίδας των τοπικών αρχόντων.

Η αντίδραση αυτή κορυφώθηκε με την έλευση του Δ. Υψηλάντη που επεδίωξε να οργανώσει πολιτικά την Επανάσταση, και πήρε τη μορφή ανοιχτής ρήξης μεταξύ στρατιωτικών και προκρίτων.

Ο Κολοκοτρώνης προσπάθησε να συνδιαλλάξει τις αντιμαχόμενες μερίδες και να αποτρέψει την κατάρρευση της νεαρής Επανάστασης.

Στις 26 Ιουλίου 1822 η ιστορική νίκη του στα Δερβενάκια οδήγησε στον αποδεκατισμό της στρατιάς του Δράμαλη, διέσωσε τον Αγώνα στην Πελοπόννησο και επικύρωσε, για μια ακόμα φορά, τις εξαιρετικές στρατιωτικές ικανότητες του «Γέρου» του Μοριά.

Οι επιτυχίες αυτές δεν απέτρεψαν τη συνεχιζόμενη και κλιμακούμενη αντιπαράθεση μεταξύ στρατιωτικών και κυβερνητικών, της οποίας θύμα υπήρξε και ο Κολοκοτρώνης.

Στις ένοπλες συγκρούσεις ο γιος του Πάνος και ο ίδιος συνελήφθησαν και κρατήθηκαν στο Ναύπλιο.

Ο Κολοκοτρώνης αμνηστεύθηκε από την κυβέρνηση την περίοδο που ο Ιμπραήμ αποβιβάστηκε στην Πελοπόννησο και μαζί με τον Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη προσπάθησε να εμποδίσει την ανακατάληψη της Πελοποννήσου από τους Τούρκους και να εμπυχώσει το δοκιμαζόμενο πληθυσμό.

Ως το τέλος της Επανάστασης ο Κολοκοτρώνης συνέχισε να διαδραματίζει ενεργό ρόλο στα στρατιωτικά και πολιτικά πράγματα της εποχής.

Υποστήριξε θερμά τον Καποδίστρια και δέχτηκε με ενθουσιασμό την εκλογή του Όθωνα.

Η διαφωνία του με τα μέτρα και την πολιτική της Αντιβασιλείας κατέληξε στη δίωξη και την πολύκροτη δίκη του με την κατηγορία της εσχάτης προδοσίας. Καταδικάστηκε σε θάνατο μαζί με το Δημήτριο Πλαπούτα παρά τις διαφωνίες των Τερτσέτη και Πολυζώιδη.

Με την ενηλικίωση του Όθωνα πήρε χάρη, ονομάστηκε στρατηγός και έλαβε το αξίωμα του συμβούλου της Επικρατείας.

Στα τελευταία χρόνια της ζωής του ο Κολοκοτρώνης υπαγόρευσε στον Γεώργιο Τερτσέτη τα «Απομνημονεύματά» του που κυκλοφόρησαν το 1851 με τον τίτλο: «Διήγησης συμβάντων της ελληνικής φυλής από τα 1770 έως τα 1836».

Τα «Απομνημονεύματα» του Κολοκοτρώνη αποτέλεσαν και αποτελούν πολύτιμη πηγή για την Ελληνική Επανάσταση.

2. Αθανάσιος Τσακάλωφ

Τσακάλωφ Αθανάσιος (Γιάννενα, 1788 – Μόσχα, 1851)

Ένας από τους τρεις ιδρυτές της Φιλικής Εταιρείας.

Γιος του Νικηφόρου Τεκελή. Αναγκάστηκε να καταφύγει στη Ρωσία πριν τελειώσει τις σπουδές του κι από εκεί στο Παρίσι αφού προηγουμένως άλλαξε το επώνυμό του σε Τσακάλωφ.

Το 1813 επέστρεψε στην Ρωσία και συναντήθηκε στην Οδησό με τον Νικόλαο Σκουφά και τον Εμμανουήλ Ξάνθο.

Λίγο αργότερα 1814 ίδρυσαν τη Φιλική Εταιρεία.

Όταν το 1821 ανέλαβε την ηγεσία ο Αλέξανδρος Υψηλάντης, ο Τσακάλωφ έσπευσε στη Μολδοβλαχία, από την Πίζα όπου βρισκόταν, για να συμμετάσχει στον αγώνα και συνόδευσε το Δ. Υψηλάντη στην Ελλάδα ως υπασπιστής του.

Ο Τσακάλωφ με σημαντική συμβολή στην προετοιμασία του Αγώνα, δεν αναμίχθηκε στο πολιτικά πράγματα και δεν ανέλαβε διοικητικές ή άλλες θέσεις.

Μόνο μετά την άφιξη του Καποδίστρια τον βρίσκουμε υπάλληλο του Γενικού Φροντιστηρίου και πληρεξούσιο της Ηπείρου στη Δ' Εθνοσυνέλευση του Άργους (1829).

Μετά τη δολοφονία του Καποδίστρια εγκαταστάθηκε στη Μόσχα, όπου και πέθανε το 1851 χωρίς καμιά ανάμειξη στα κοινά.

3. Ανδρέας Λόντος

Λόντος Ανδρέας – (Βοστίτσα Αιγίου 1786 Αθήνα 1846)

Πρόκριτος, φιλικός και πολιτικός. Το 1818 μνήθηκε στη Φιλική Εταιρεία.

Πολέμησε στην Α' πολιορκία του Μεσολογίου.

Αναμίχθηκε ενεργώς στα πολιτικά πράγματα σε όλη τη διάρκεια του Αγώνα.

Πρωτοστάτησε στην προετοιμασία του κινήματος της 3ης Σεπτεμβρίου και μετά την επιτυχία του ανέλαβε το Υπουργείο Στρατιωτικών στην κυβέρνηση του Ανδρέα Μεταξά.

4. Γοβγίνας ή Γοβιός Άγγελος

Γοβγίνας ή (Γοβιός) Αγγελής – (Λίμνη Ευβοίας 1780 Βρυσάκια Ευβοίας 1822)

Οπλαρχηγός του 1821, φίλος του Οδυσσέα Ανδρούτσου με τον οποίο συνδέθηκε στενά όταν ήταν στην υπηρεσία του Αλή Πασά.

Με την έκρηξη της Επανάστασης ακολούθησε τον Ανδρούτσο και πολέμησε μαζί του στο Χάνι της Γραβιάς (8 Μαΐου 1821).

Έδρασε στην Εύβοια ως αρχηγός των επαναστατικών σωμάτων της περιοχής και αντιμετώπισε στα Βρυσάκια τον Ομέρ Βρυώνη (15 Ιουνίου 1821) αναγκάζοντάς τον να αποσυρθεί.

Σκοτώθηκε σε ενέδρα των Τούρκων στις 28 Μαρτίου του 1822 στην ίδια περιοχή με τον αδερφό του Αναγνώστη.

5. Νικηταράς ο "Τουρκοφάγος" (Νικήτας Σταματελόπουλος)

Νικηταράς (Νικήτας Σταματελόπουλος) – (Μεγάλη Αναστάσοβα Μεσσηνίας, 1787- Πειραιάς, 1849)

Από τους σημαντικότερους οπλαρχηγούς του 1821, ανιψιός και στενός συνεργάτης του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη. Το 1805 μετά το θάνατο του αρματολού πατέρα του, ακολούθησε τον Κολοκοτρώνη στα Επτάνησα.

Το 1818 μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία και το Φεβρουάριο του 1821 βρισκόταν στην Καλαμάτα, έτοιμος για την κήρυξη της Επανάστασης.

Μετά την απελευθέρωση της Καλαμάτας ο Νικηταράς με τον Παπαφλέσσα και τον Κολοκοτρώνη βάδισαν προς την Αρκαδία με σκοπό την άλωση της Τριπολιτσάς.

Λίγες μέρες μετά τη μάχη στο Βαλτέτσι απέκρουσε στα Δολιανά την επίθεση 6000 Τούρκων που άφησαν στο πεδίο της μάχης 300 νεκρούς και το σύνολο των πυροβόλων τους. Τότε ονομάστηκε «Τουρκοφάγος».

Το καλοκαίρι του 1822 μαζί με άλλους οπλαρχηγούς συνέτριψε το Δράμαλη. Η δράση του συνεχίστηκε στην Αττική και την Πελοπόννησο.

Κατά τη διάρκεια του εμφυλίου τάχθηκε με το μέρος του Κολοκοτρώνη. Μετά την άφιξη του Καποδίστρια υπήρξε από τους στενούς συνεργάτες του.

Αν και ανήκε στη ρωσόφιλη παράταξη δεν έλαβε ενεργό μέρος στις πολιτικές διαμάχες, ήταν όμως σαφής η αντίθεσή του προς τους Βαυαρούς.

Το 1839 συνελήφθη ως μέλος της «Φιλορθόδοξης Εταιρείας» που στρεφόταν εναντίον του Όθωνα, δικάστηκε, αθώωθηκε, ο βασιλιάς όμως διέταξε τον περιορισμό του στην Αίγινα.

Μετά την Επανάσταση του 1843 ονομάστηκε υποστράτηγος και το 1847 γερουσιαστής.

Πέθανε στον Πειραιά τυφλός και πάμφτωχος.

6. Μαντώ Μαυρογένους

Μαυρογένους Μαντώ (Τεργέστη, 1796/7- Πάρος, 1840)

Καταγόταν από οικογένεια που είχε αναλάβει υψηλά αξιώματα στη Βλαχία και στη συνέχεια απέκτησε μεγάλη περιουσία στη Βιέννη και την Τεργέστη.

Η Επανάσταση την βρήκε στην Τήνο απ' όπου πήγε στη Μύκονο και τέθηκε επικεφαλής των επαναστατημένων συμπατριωτών της.

Ξένοι ιστορικοί και περιηγητές εξαίρουν τη συμμετοχή της στα πεδία των μαχών, κάτι που δεν προκύπτει από ελληνικές πηγές.

Με επιστολές της προς τους γυναικείους κυρίως φιλελληνικούς κύκλους της Ευρώπης συνέβαλε στην τόνωση του φιλελληνικού ρεύματος.

Εργάστηκε ιδιαίτερα για την ηθική ενίσχυση των αγωνιστών και διέθεσε ολόκληρη την οικογενειακή της περιουσία για τις ανάγκες του Αγώνα.

Κατέληξε έτσι να ζητάει από την Εθνοσυνέλευση του 1827 κατοικία στο Ναύπλιο που της την παραχώρησε ο Ι. Καποδίστριας ως αναγνώριση της προσφοράς της.

Πέθανε ξεχασμένη και πάμφτωχη στην Πάρο το 1840 έχοντας υποβάλει λίγο πιο πριν επιστολή στον Όθωνα με την οποία ζητούσε οικονομική ενίσχυση για το σύνολο της προφοράς της στον Αγώνα.

7. Νικόλαος Κριεζώτης

Κριεζώτης Νικόλαος – (Βίρα Καρυστίας 1785 – Σμύρνη 1853)

Οπλαρχηγός του 1821. Πήρε το βάπτισμα του πυρός στα Βρυσάκια, όπου διακρίθηκε για τον ηρωισμό του και λίγο αργότερα ως οπλαρχηγός ανέλαβε, μετά από απαίτηση των κατοίκων της Καρυστίας, την εκκαθάριση της περιοχής από τους Τούρκους.

Συνεργάστηκε με το Βάσο Μαυροβουνιώτη και μαζί με τον Μανιάτη Ηλία Μαυρομιχάλη έδωσε ηρωική μάχη στα Στύρα.

Αναγνωρισμένος ως αρχηγός από τους αγωνιστές της Εύβοιας πήρε, μετά τη νίκη του στο Κουντουρλομετόχι της Χαλκίδας, και επίσημα τον τίτλο του αρχηγού της Καρυστίας. Κατά τον εμφύλιο ο Κριεζώτης τάχθηκε με το μέρος των κυβερνητικών και πήρε μέρος στις επιχειρήσεις εναντίον των αντιπάλων του.

Το 1825 πολέμησε στις σημαντικότερες μάχες της Ανατολικής Στερεάς υπό την ηγεσία του Καραϊσκάκη.

Στα τέλη του 1825 μαζί με άλλους οπλαρχηγούς οργάνωσαν εκστρατεία στο Λίβανο για να βοηθήσουν τον Εμίρη Μπεσίρ.

Μετά το θάνατο του Γκούρα, ύστερα από πρόταση του Καραϊσκάκη, ο Κριεζώτης ανέλαβε μαζί με 300 άνδρες να εισχωρήσει στην Ακρόπολη χωρίς να γίνει αντιληπτός.

Ο Κριεζώτης πήρε μέρος στις διαμάχες που ξέσπασαν μετά τη δολοφονία του Κυβερνήτη και ακολούθησε τον Ιωάννη Κωλέττη και τους Ρουμελιώτες οπλαρχηγούς.

Πήρε ενεργό μέρος στην Επανάσταση της 3ης Σεπτεμβρίου του 1843. Το 1844 εκλέχτηκε βουλευτής και συνέχισε την αντιδυναστική πολιτική του.

8. Τζωρτζ Γκόρντον Νόελ Μπάυρον

Μπάυρον, Τζωρτζ Γκόρντον Νόελ (Λονδίνο, 1788 – Μεσολόγγι, 1824)

Άγγλος λυρικός ποιητής και φιλέλληνας.

Αποδέχτηκε την πρόταση του Φιλελληνικού Κομιτάτου του Λονδίνου να γίνει εκπρόσωπός του στην Ελλάδα, φόρτωσε το μπρίκι «Ηρακλής» με όπλα, τρόφιμα και φαρ-

μακευτικό υλικό και έφτασε στο Αργοστόλι τον Αύγουστο του 1823.

Παρέμεινε για πέντε μήνες στο χωριό Μεταξάτα και τον Ιανουάριο του 1824 πήγε στο Μεσολόγγι.

Εκεί έγινε δεκτός με ενθουσιασμό απ' όλους τους Έλληνες και η παρουσία του τροφοδότησε ευεργετικά το φιλελληνικό κίνημα.

Επιχείρησε να οχυρώσει το Μεσολόγγι και να δημιουργήσει πυρήνα πυροβολικού.

Συγκρότησε σώμα Σουλιωτών με το οποίο σχεδίαζε την κατάληψη της Ναυπάκτου, η απειθαρχία όμως που εκδηλώθηκε οδήγησε στη ματαίωση της επιχείρησης.

Διορίστηκε συνταγματάρχης πυροβολικού, του απονεμήθηκε η ιδιότητα του Έλληνα πολίτη, οι Μεσολογγίτες τον ανακήρυξαν πολίτη και ευεργέτη της πόλης τους και το Φιλελληνικό Κομιτάτο τον εξέλεξε μέλος της επιτροπής για τη διαχείριση του πρώτου δανείου.

Τα ποικίλα καθημερινά προβλήματα του προξενούσαν απογοήτευση που σε συνδυασμό με το άσχημο κλίμα επιδείνωσαν την ήδη κλονισμένη υγεία του.

Στα μέσα Φεβρουαρίου 1824 αρρώστησε από ελονοσία και πέθανε στις 19 Απριλίου.

9. Σερ Ρίτσαρντ Τσώρτς

Τσώρτς (Church) Σερ Ρίτσαρντ (1784- 1873)

Βρετανός στρατηγός, αρχιστράτηγος των Ελληνικών στρατιωτικών δυνάμεων ξηράς (1827).

Έλαβε μέρος στους Ναπολεόντειους πολέμους. Το 1809 συμμετέσχε στην κατάληψη των νησιών Ζακύνθου, Κεφαλονιάς, Ιθάκης και Κυθήρων που βρίσκονταν υπό Γαλλική κυριαρχία.

Ίδρυσε στη Ζάκυνθο σύνταγμα ελαφρού πεζικού και ως επικεφαλής του αγωνίστηκε το 1810 στη Λευκάδα όπου και τραυματίστηκε σοβαρά.

Πρωτοστάτησε στην καταστολή των απελευθερωτικών κινήσεων στη νότια Ιταλία και Σικελία.

Το 1827 έφθασε στην Ερμιονίδα και ο ερχομός του χαιρετίστηκε μεν από τους Έλληνες, όμως οι προσδοκίες τους διαψεύστηκαν.

Χωρίς ιδιαίτερες στρατηγικές ικανότητες, η συμπόρευσή του με τον Κόχραν για κατά μέτωπο επίθεση εναντίον του Κιουταχή, παρά την αντίθεση του Καραϊσκάκη, οδήγησαν στην πανωλεθρία των Ελλήνων στον Ανάλατο, στην παράδοση της Ακρόπολης και στην καταστολή της Επανάστασης στην Στερεά Ελλάδα.

Μετά τη ναυμαχία του Ναβαρίνου εκστράτευσε στη Δυτική Στερεά Ελλάδα και κατόρθωσε να συγκροτήσει στρατόπεδο στο Δραγαμέστο.

Ο διορισμός του Αυγουστίνου Καποδίστρια ως πληρεξουσίου τοποτηρητή του αδελφού του στη Δυτική Στερεά Ελλάδα προκάλεσε τη δυσαρέσκεία του και παραιτήθηκε.

Παρέμεινε όμως στην Ελλάδα, εγκαταστάθηκε στην Αθήνα όπου και πέθανε.

10. Πλαπούτας ή Κολιόπουλος Δημήτριος

Πλαπούτας (ή Κολιόπουλος) Δημήτριος (Παλούμπα, Γορτυνίας, 1786-1864)

Φιλικός και οπλαρχηγός του 1821, στενός συνεργάτης του Θ. Κολοκοτρώνη.

Με τους διωγμούς των Τούρκων, πήγε στη Ζάκυνθο και κατατάχθηκε στον αγγλικό στρατό ως εκατόνταρχος.

Επιστρέφοντας στο Μοριά, έπαιξε αποφασιστικό ρόλο στον ξεσηκωμό της Γορτυνίας.

Μετά την απελευθέρωση υποστήριξε τον Ι. Καποδίστρια και πήρε το βαθμό του συνταγματάρχη.

Εκλέχτηκε πληρεξούσιος Γορτυνίας στην Δ΄ Εθνοσυνέλευση του “Αργους (1824).

Το 1832 ταξίδεψε στο Μόναχο μαζί με τον Κ. Μπότσαρη και Α. Μιαούλη για να υποβάλουν χαιρετισμό στον πρίγκιπα Όθωνα, μέλλοντα βασιλιά της Ελλάδας.

Το έτος 1833 τον κατηγόρησαν, μαζί με το Θ. Κολοκοτρώνη ως ύποπτο συνωμοσίας εναντίον της αντιβασιλείας, πριν από την ενηλικίωση του Όθωνα.

Οι δύο αγωνιστές κλείστηκαν στις φυλακές του Ναυπλίου, δικάστηκαν και καταδικάστηκαν σε θάνατο, με την κατηγορία της εσχάτης προδοσίας.

Με την ενηλικίωση του βασιλιά, τους δόθηκε χάρη και αποφυλακίστηκαν.

Έγινε γερουσιαστής και αποσύρθηκε στη γενέτειρά του με το βαθμό του αντιστράτηγου.

Πέθανε ειρηνικά στον οικογενειακό πύργο, που σώζεται ακόμη και αποτελεί αξιοθέατο σημείο για τους επισκέπτες.

11. Αναγνωσταράς

Αναγνωσταράς (“Αγριλος Αρκαδίας 1760 – Σφακτηρία 1825)

Φιλικός και αγωνιστής. Αρχηγός κλεφτών στα 1785 στην επαρχία Λεονταρίου καταφεύγει στα Επτάνησα και υπηρετεί με το βαθμό του ταγματάρχη στο γαλλικό στρατό.

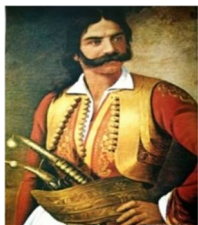
Μαζί με τον Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη, τον Κολοκοτρώνη και τους Κουμουνδουράκηδες απελευθέρωσαν την 23η Μαρτίου 1821 την Καλαμάτα.

Πήρε μέρος στην πολιορκία της Τρίπολης και στη μάχη στο Βαλτέτσι.

Στον εμφύλιο πήρε το μέρος των Κουντουριώτηδων. Πέθανε στη Σφακτηρία (16 Απριλίου 1825) στη μάχη εναντίον των Αιγυπτίων.

12. Κυριακούλης Μαυρομιχάλης

Κυριακούλης – (Μάνη – Σπλάντζα Ηπείρου, 1822)

Αδελφός του Πετρόμπεη υπήρξε από τις ηρωικότερες μορφές της οικογένειας.

Σκοτώθηκε σε σφοδρή μάχη με 3.000 Τούρκους στην προσπάθειά του να ενισχύσει τους πολιορκημένους στην Κιάφα Σουλιώτες.

Στο πεδίο της μάχης, στα Στύρα της Εύβοιας, άφησε την τελευταία του πνοή και ο Ηλίας (Μάνη, 1795 – Στύρα, 1822), γιος του Πετρόμπεη, προικισμένος με στρατηγικά προσόντα και απaráμιλλη γενναιότητα.

Ανέλαβε την αρχηγία της εκστρατείας για την απελευθέρωση της Εύβοιας.

13. Ιωάννης Κωλέττης

Κωλέττης Ιωάννης – (Συρράκο Ηπείρου 1773 Αθήνα 1847)

Πολιτικός αρχηγός του «γαλλικού» κόμματος. Πρωτοστάτησε στους πολιτικούς αγώνες ιδιαίτερα κατά την Επανάσταση και κατά την Οθωνική περίοδο διετέλεσε πρωθυπουργός (1844-47).

Σπούδασε ιατρική στην Πίζα και προσλήφθηκε ως γιατρός από το γιο του Αλή Πασά Μουχτάρ.

Μυήθηκε το 1819 στην Φιλική Εταιρεία.

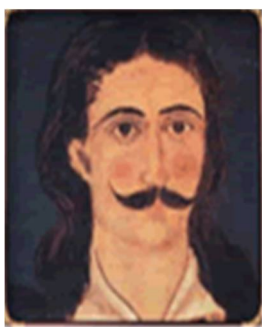
Οργάνωσε το 1821 επανάσταση στο Συρράκο και μετά την αποτυχία της κατέφυγε στην Πελοπόννησο.

Ήταν από τις ισχυρότερες προσωπικότητες της εποχής του και επηρέασε τις πολιτικές εξελίξεις της επαναστατικής και Οθωνικής περιόδου.

Συνέβαλε στη συγκρότηση του ελληνικού κράτους προσπαθώντας να υιοθετήσει ένα σύστημα διακυβέρνησης δυτικού τύπου ταλαντευόμενος όμως συνεχώς από τη μια μεριά ανάμεσα στη γαλλική επίδραση και τους θεσμούς δυτικής προέλευσης και από την άλλη στο ντόπιο στρατιωτικό στοιχείο και τις παραδοσιακές δομές.

Θεωρείται ο πατέρας της «Μεγάλης Ιδέας».

14. Αθανάσιος Διάκος

Διάκος Αθανάσιος – (Μουσούνιτσα Παρνασσίδας 1786 Λαμία 1821)

Αγωνιστής του 1821. Η ηρωική του αντίσταση στην Αλαμάνα και ο μαρτυρικός του θάνατος στη Λαμία έγιναν θρύλος στη συνείδηση του λαού μας.

Γιος του Νίκου Μασαβέτα, σε νεαρή ηλικία μόνασε ως δόκιμος και μετά διάκος στη Μονή του Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου της Αρτοτίνας.

Μερικά χρόνια πριν την Επανάσταση υπηρέτησε στο σώμα των «Τσοχανταρέων» (σωματοφυλάκων) του Αλή Πασά.

Μετά το 1820 εκλέχθηκε αρχηγός στο αρματολίκι της Ρούμελης, στη θέση του καταδικωμένου Ανδρούτσου, με τον οποίο είχε στενό σύνδεσμο.

Την εποχή αυτή μυείται στη Φιλική Εταιρεία.

Το 1821 ύψωσε τη σημαία της Επανάστασης στη Λιβαδειά (30 Μαρτίου 1 Απριλίου) και εκκένωσε μαζί με τους Δουβουνιώτη και Πανουργιά την Ανατολική Στερεά από τους Τούρκους.

Στη γέφυρα της Αλαμάνας στις 22 Απριλίου 1821 προσπάθησε να ανακόψει την πορεία του Ομέρ Βρυώνη και του Κιοσέ Μεχμέτ προς την Πελοπόννησο.

Το βάρος της σύγκρουσης έπεσε στον Αθανάσιο Διάκο που έλεγχε το δρόμο από τη Δαμάστα.

Μετά από πολύωρη μάχη, τραυματισμένος στο δεξί χέρι αιχμαλωτίστηκε από τους Τούρκους, μεταφέρθηκε στη Λαμία όπου θανατώθηκε με ανασκολοπισμό.

Η θυσία του ενίσχυσε το φρόνημα των αγωνιζομένων και η δράση του ενέπνευσε πολλούς.

15. Ιωάννης (Νάκος) Πανουργιάς

Πανουργιάς Ιωάννης (Νάκος) (Αμφισσα 1801 1863)

Νάκος Πανουργιάς. Αγωνιστής του 1821. Ελαιογραφία (Αθήνα, Εθνικό Ιστορικό Μουσείο).

Γιος του οπλαρχηγού Πανουργιά Πανουργιά. Πήρε μέρος στη μάχη των Βασιλικών, της Αράχοβας μαζί με τα παλικάρια του Γ. Καραϊσκάκη και σε πολλές άλλες, δίπλα στο Γ. Δυοβουνιώτη, το Δ. Υψηλάντη κ.α.

Ιδιαίτερη γενναιότητα έδειξε στην τελευταία μάχη του Αγώνα στην Πέτρα της Βοιωτίας (1829).

Ο Ι. Πανουργιάς είχε και πολιτική δράση: Πληρεξούσιος της “Αμφισσας στην Εθνοσυνέλευση του 1843 και ως το θάνατό του βουλευτής Παρνασσίδας.

Το 1854 ως στρατιωτικός ηγέτης σώματος εθελοντών με το βαθμό του υποστρατήγου, τάχθηκε με το μέρος των υπόδουλων της Θεσσαλίας και πολέμησε αποτελεσματικά στην περιοχή του Αλμυρού.

Ήταν ευρύτατα γνωστός με το προσωνύμιο Νάκος.

16. Ιωάννης Μακρυγιάννης

Μακρυγιάννης – (Αβορίτι Δωρίδας 1797 Αθήνα 1880)

Αγωνιστής του 1821, στρατιωτικός και δραστήριο πολιτικό πρόσωπο μετά από τη δημιουργία του ελεύθερου ελληνικού κράτους, αυτοδίδακτος συγγραφέας Απομνημονευμάτων.

Το πραγματικό του όνομα ήταν Ιωάννης Τριανταφυλλοδημήτρης.

Το 1820 μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία και από τότε αφοσιώθηκε στον Αγώνα.

Πήρε μέρος σε πολλές μάχες. Κατά τους εμφύλιους τάχθηκε στο πλευρό των κυβερνητικών και μετά εισέβαλε στην Πελοπόννησο και έμεινε εκεί για να οργανώσει την άμυνα εναντίον του Ιμπραήμ.

Υπερασπίστηκε ηρωικά την Ακρόπολη, όπου τραυματίστηκε τρεις φορές.

Η επαναστατική του δράση κλείνει με τη συμμετοχή του στις επιχειρήσεις του Πειραιά το 1827.

Με τον ερχομό του Καποδίστρια διορίστηκε «Γενικός αρχηγός Σπάρτης». Δυσανασχετώντας για την απραξία της θέσης άρχισε να γράφει τα «Απομνημονεύματα» (1829).

Χαιρέτησε με θερμά λόγια την άφιξη του Όθωνα, γρήγορα όμως απογοητεύτηκε και στράφηκε στην καλλιέργεια της γης.

Ως δημοτικός σύμβουλος έπεισε το δημοτικό συμβούλιο της Αθήνας το 1837 να υποβάλει στον Όθωνα αναφορά για την παραχώρηση Συντάγματος.

Η πράξη του αυτή οδήγησε στην παύση του, διάλυση του δημοτικού συμβουλίου και στον κατ' οίκον περιορισμό του ίδιου.

Απ' το παλάτι θεωρήθηκε ως ο κύριος οργανωτής της συνωμοτικής κίνησης που οδήγησε στην Επανάσταση της 3ης Σεπτεμβρίου 1843.

Το Μάρτιο του 1853 δικάστηκε από στρατοδικείο για έσχατη προδοσία και καταδικάστηκε σε θάνατο.

Αποφυλακίστηκε αργότερα με τη μεσολάβηση του Δημητρίου Καλλέργη.

Μετά την έξωση του Όθωνα του ξαναδόθηκε ο τίτλος του αντιστράτηγου (1864).

17. Ιωάννης Δυοβουνιώτης

Δυοβουνιώτης Ιωάννης -(Δύο Βουνά Οίτης 1757 Σάλωνα 1831)

Το πραγματικό του όνομα ήταν Ξήκης Ιωάννης και το επώνυμο Δυοβουνιώτης προέρχεται από τον τόπο καταγωγής του.

Προεπαναστατικά ήταν αρματολός στη Λοκρίδα και το 1820 μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία.

Με την έκρηξη της Επανάστασης απελευθέρωσε την Μπουδονίτσα (13 Απριλίου 1821) και συνεργάστηκε με το Διάκο σε κοινές στρατιωτικές επιχειρήσεις.

Στο Δυοβουνιώτη οφείλεται το σχέδιο άμυνας στη μάχη των Βασιλικών (26 Αυγούστου 1821) που οδήγησε σε λαμπρή νίκη των Ελλήνων.

18. Ανδρέας Ζαΐμης

Ζαΐμης Ανδρέας – (Κερπινή Καλαβρύτων 1791 Αθήνα 1840)

Πρόκριτος Καλαβρύτων, φιλικός, οπλαρχηγός και πολιτικός.

Γιος του Ασημάκη Ζαΐμη, ίσως ο σημαντικότερος εκπρόσωπος της επιφανούς οικογένειάς του. Μυήθηκε από τον Ανδρέα Λόντο στη Φιλική Εταιρεία το 1819 και συμμετείχε ενεργά στην προετοιμασία του αγώνα.

Μαζί με τον Παλαιών Πατρών Γερμανό ύψωσε τη σημαία της Επανάστασης στην Πάτρα και πήρε μέρος στην πολιορκία του κάστρου της πόλης.

Ανέπτυξε πολιτική δράση ως μέλος του «Αχαϊκού Διευθυντηρίου» και συμμετείχε με δικό του στρατιωτικό σώμα στην απόκρουση του Δράμαλη και τη λύση της πρώτης πολιορκίας του Μεσολογγίου (Δεκέμβριος 1822).

Την περίοδο του εμφυλίου, παρά τη διαλλακτική του στάση, αναγκάστηκε να αποσυρθεί, προσωρινά, μετά την επικράτηση των κυβερνητικών.

Επανέρχεται στο προσκήνιο των στρατιωτικών επιχειρήσεων όταν ο Ιμπραήμ απειλεί την Πελοπόννησο.

Υπήρξε μέλος της Α' Εθνοσυνέλευσης, του «Εκτελεστικού Σώματος», αλλά και πρόεδρος της «Διοικητικής Επιτροπής της Ελλάδος».

Στα χρόνια του Καποδίστρια συμμετείχε στο «Πανελλήνιο».

Περάτωσε την πολιτική του σταδιοδρομία στην περίοδο του Όθωνα ως αντιπρόεδρος του «Συμβουλίου Επικρατείας» και πρόεδρος του Υπουργικού Συμβουλίου.

19. Κωνσταντίνος Κανάρης

Κανάρης Κωνσταντίνος – (Ψαρά περίπου 1790 Αθήνα 1877)

Αγωνιστής, πολιτικός, από τις ηρωικότερες μορφές της Επανάστασης.

Η καταγωγή του και ο τόπος γέννησής του δεν είναι απόλυτα εξακριβωμένα από τους ιστορικούς, το βέβαιο είναι ότι η οικογένειά του κατοικούσε στα Ψαρά γύρω στα 1770.

Με την κήρυξη της Επανάστασης εγκατέλειψε τα εμπορικά πλοία, εντάχθηκε στο ψαριανό στόλο και ειδικεύτηκε στα πυρπολικά.

Τη νύχτα της 6ης προς την 7η Ιουνίου 1822 έκανε το πρώτο του κατόρθωμα πυρπολώνοντας την τουρκική ναυαρχίδα στη Χίο.

Ο Άγγλος ιστορικός της Επανάστασης Τόμας Γκόρντον γράφει ότι η πράξη αυτή ήταν ένα «από τα πιο καταπληκτικά στρατιωτικά κατορθώματα που αναφέρει η ιστορία».

Τον Οκτώβριο του 1822, στην Τένεδο αυτή τη φορά, πυρπόλησε ένα τεράστιο τουρκικό δίκροτο προκαλώντας το θαυμασμό όλων.

Ακολούθησαν κι άλλες ηρωικές επιχειρήσεις στη Σάμο και τη Μυτιλήνη με αποκορύφωμα τη δράση του Κανάρη κατά του αιγυπτιακού στόλου στο λιμάνι της Αλεξάνδρειας.

Μετά την απελευθέρωση ο Καποδίστριας του ανέθεσε την αρχηγία του στολίσκου των πυρπολικών τιμώντας τη δράση και τον ηρωισμό του.

Μετά τη δολοφονία του κυβερνήτη ο Κανάρης αποσύρθηκε στη Σύρο και επανήλθε στο δημόσιο βίο την περίοδο του Όθωνα με το βαθμό του ναυάρχου που του απένειμε ο βασιλιάς.

Μετά την Επανάσταση της 3ης Σεπτεμβρίου 1843 ανέλαβε δύο φορές το Υπουργείο Ναυτικών και στην Εθνοσυνέλευση που ψήφισε το Σύνταγμα του 1864 υπήρξε ηγέτης των «Ορεινών».

Έγινε τρεις φορές πρωθυπουργός σε κρίσιμες για τη χώρα στιγμές και πέθανε ως πρωθυπουργός στις 2 Σεπτεμβρίου του 1877.

20. Λασκαρίνα Μπουμπουλίνα

Μπουμπουλίνα, Λασκαρίνα – (Κων/πολη,1776-Σπέτσες, 1825)

Ηρωίδα της Ελληνικής Επανάστασης, από τις λίγες γυναίκες που διαδραμάτισαν πρωταγωνιστικό ρόλο στον Αγώνα της Ανεξαρτησίας.

Το 1788 παντρεύτηκε τον Δημ. Γιάννουζα και το 1801 τον Δ. Μπούμπουλη, πλούσιο Σπετσιώτη πλοιοκτήτη.

Μετά το θάνατό του, το 1811, αύξησε την περιουσία του και ναυπήγησε το πλοίο «Αγαμέμνων» με δεκαοκτώ πυροβόλα.

Αυτό, άλλα τρία μικρότερα και πολλά χρήματα, τα διέθεσε για τον Ελληνικό Αγώνα.

Συμμετείχε ενεργά σε πολλές επιχειρήσεις, όπως στην πολιορκία του Ναυπλίου, και μπήκε από τους πρώτους στην Τριπολιτσά.

Κατά τον εμφύλιο πόλεμο συντάχθηκε με τους στρατιωτικούς και τον Κολοκοτρώνη.

Στο πατρικό της σπίτι στις Σπέτσες σκοτώθηκε κατά τη διάρκεια (ενδο) οικογενειακής διαμάχης.

Το όνομά της ξεπέρασε από τον πρώτο χρόνο του Αγώνα τα σύνορα του ελληνικού χώρου και ενέπνευσε πολλούς καλλιτέχνες.

21. Ανδρέας Μιαούλης

Μιαούλης Ανδρέας – (1796 – Αθήνα,1835)

Ναύαρχος της Ελληνικής Επανάστασης, γιος του Δημητρίου Βώκου, γνωστός όμως με το παρωνύμιο Μιαούλης.

Ασχολήθηκε με τη ναυτιλία από τα εφηβικά του χρόνια και έδρασε σε ναυτιλιακές επιχειρήσεις που του προσπόρισαν σημαντικά κέρδη με τα οποία απέκτησε πλοία μεγάλης χωρητικότητας. Αναγνωρίστηκε ναύαρχος των Υδραίων από τα τέλη του 1821.

Το πρώτο του ανδραγάθημα πραγματοποιήθηκε στη ναυμαχία της Πάτρας στις 20/2/1822 και στη συνέχεια διακρίθηκε στη Χίο, στο Ναύπλιο, στα Ψαρά και στη ναυμαχία του Γέροντα (1824), τη μεγαλύτερη ναυτική σύγκρουση κατά τη διάρκεια της Επανάστασης.

Προσπάθησε να αποτρέψει την απόβαση του Ιμπραήμ στην Πελοπόννησο (1825) και να ενισχύσει το Μεσολόγγι κατά τη Β΄ πολιορκία του.

Ο Καποδίστριας, που τον εκτιμούσε ιδιαίτερα, του ανέθεσε την αρχηγία του στόλου του Αιγαίου, αλλά στη συνέχεια υπήρξε από τους πρωτεργάτες της αντικαποδιστριακής κίνησης και έφτασε στο σημείο να διατάξει την πυρπόληση των ελληνικών πλοίων στο λιμάνι του Πόρου, ενέργεια που τον στιγμάτισε.

Ορίστηκε μέλος της επιτροπής που μετέβη στο Μόναχο για να προσφέρει την αφοσίωση του έθνους στον Οθωνα, από τον οποίο διορίστηκε αρχηγός του Ναυτικού Διευθυντηρίου και γενικός επιθεωρητής του στόλου.

Πέθανε στην Αθήνα και ενταφιάστηκε στον Πειραιά στην Ακτή που ονομάστηκε έκτοτε Ακτή Μιαούλη.

22. Μάρκος Μπότσαρης

Μπότσαρης – (1790 – 9/8/1823)

Επώνυμο μιας από τις σημαντικότερες οικογένειες του Σουλίου όπου και εγκαταστάθηκαν τις πρώτες δεκαετίες του 17ου αιώνα.

Ως τόπος καταγωγής αναφέρεται το χωριό Δράγανη της Παραμυθιάς, ενώ, σύμφωνα με την οικογενειακή παράδοση, η φάρα κατάγεται από τα λείψανα της στρατιάς του Γεωργίου Καστριώτη (Σκεντέρμπεη).

Η δράση της οικογένειας είναι συνδεδεμένη με τους πολέμους των Σουλιωτών εναντίον του Αλή Πασά των Ιωαννίνων και με τον Αγώνα της Ελληνικής Ανεξαρτησίας.

Ορισμένες διαπραγματεύσεις όμως του Γιώργη και του Κίτσου Μπότσαρη με τον Αλή έβλαψαν τους συμπατριώτες τους και μείωσαν το γόητρο της οικογενείας στα τέλη του 18ου και τις αρχές του 19ου αι.

Ηρωικές σελίδες έγραψαν και τα γυναικεία μέλη της φάρας.

Η Λένω Μπότσαρη (1785 – 1804) αφού αγωνίστηκε στη μονή Σέλτσου ρίχτηκε και πνίγηκε στα νερά του Αχελώου για να αποφύγει την αιχμαλωσία και την ταπείνωση.

Ο Μάρκος Μπότσαρης (Σούλι, 1790 – Κεφαλόβρυσο Καρπενησίου, 1823) υπήρξε ηγετική μορφή της Επανάστασης.

Στα τέλη του 1820 διαπραγματεύτηκε με τον Αλή Πασά την απελευθέρωση του Σουλίου, ορίστηκε αρχιστράτηγος και έδωσε λαμπρά δείγματα οργανωτικών και στρατηγικών ικανοτήτων.

Στις 3 Ιουλίου 1821 αντιμετώπισε νικηφόρα στο Κομπότι της Άρτας ισχυρή τουρκική δύναμη, αγωνίστηκε στη μάχη του Πέτα, που κατέληξε σε καταστροφή, και βρέθηκε μεταξύ των υπερασπιστών του Μεσολογγίου στην πρώτη του πολιορκία (Οκτ. – Δεκ. 1822) όπου παρασύροντας τους Τούρκους σε πλαστές συνομιλίες έδωσε χρόνο στους πολιορκημένους να ενισχύσουν τις οχυρώσεις.

Τον Ιούλιο του 1822 ξεκίνησε να αντιμετωπίσει τους Τουρκαλβανούς στο Καρπενήσι και σχεδίασε νυχτερινή αιφνιδιαστική επίθεση, οι Τούρκοι αντέδρασαν αποφασιστικά και ο Μπότσαρης ήταν από τους πρώτους νεκρούς.

Κηδεύτηκε στο Μεσολόγγι και ο θάνατός του συγκλόνησε το μαχόμενο Ελληνισμό και την ευρωπαϊκή κοινή γνώμη.

23. Δημήτριος Παπανικολής

Παπανικολής Δημήτριος (Ψαρά 1790 – Αθήνα 1855)

Θαρραλέος μπουρλοτιέρης, με πολλά ναυτικά ανδραγαθήματα σε όλη τη διάρκεια του απελευθερωτικού Αγώνα.

Στις 27 Μαΐου 1821, στην Ερεσσό της Μυτιλήνης, ανατίναξε τουρκικό δίκροτο που κατευθυνόταν στην Πελοπόννησο.

Ο Δ. Παπανικολής πήρε μέρος σε πολλές ναυμαχίες, όπως εκείνη του Γέροντα τον Αύγουστο του 1824. Επίσης έδρασε στα παράλια της Μ. Ασίας και της Αττικής.

Μετά την απελευθέρωση εκλέχτηκε πληρεξούσιος των Ψαριανών στην Εθνοσυνέλευση της 3ης Σεπτεμβρίου 1843.

Επίσης διορίστηκε πρόεδρος του Ναυτοδικείου το 1846, θέση που διατήρησε ως το θάνατό του.

Το 1927 το ελληνικό κράτος προμηθεύτηκε από τη Γαλλία υποβρύχιο που ονομάστηκε «Παπανικολής».

24. Κάρολος Φαβιέρος

Φαβιέρος Κάρολος -Βαρόνος (1782-1855)

Γάλλος στρατιωτικός και φιλέλληνας που πρόσφερε τις υπηρεσίες του κατά την Ελληνική Επανάσταση.

Η Ελληνική Επανάσταση πρόσφερε στον Φαβιέρο την ευκαιρία να υπηρετήσει τις δημοκρατικές αρχές του.

Περίοδευσε στην Ευρώπη για στρατολόγηση φιλελλήνων και στα μέσα του 1825 δέχθηκε πρόσκληση της ελληνικής κυβέρνησης για την οργάνωση τακτικού στρατού στο Ναύπλιο.

Η εκστρατεία στην Εύβοια για να εξασφαλίσει την τροφοδοσία των ανδρών του απέτυχε.

Συνεργάστηκε με τον Καραϊσκάκη εναντίον των Τούρκων στην Αττική, όμως η έλλειψη συνεννόησης οδήγησε σε ήττα στο Χαϊδάρι.

Πέτυχε τον ανεφοδιασμό των πολιορκούμενων στην Ακρόπολη και έμεινε εγκλωβισμένος ως την παράδοσή της.

Για την προσφορά του κατά την Γ' Εθνοσυνέλευση της Τροιζήνας πολιτογραφήθηκε Έλληνας.

Ο Φαβιέρος ήταν άνθρωπος της δράσης και χαρακτηριζόταν από αισθήματα αφοσίωσης, διαύγεια πνεύματος, γενναιοφροσύνη, ελευθερία και τόλμη στην έκφραση των απόψεών του.

Διακρίθηκε επίσης για την εντιμότητα και αφιλοκέρδειά του.

25. Αλέξανδρος Υψηλάντης

Υψηλάντης Αλέξανδρος (Κωνσταντινούπολη 1792-Βιέννη 1828)

Στρατιωτικός και επαναστάτης, ηγέτης της Φιλικής Εταιρείας στην τελευταία φάση της και αρχηγός της Ελληνικής Επανάστασης του 1821.

Πρωτότοκος γιος του Κωνσταντίνου Υψηλάντη, ανατράφηκε σε περιβάλλον που διαπνεόταν από έντονο πατριωτισμό και έλαβε εκλεκτή μόρφωση.

Στην Πετρούπολη όπου ακολούθησε τον πατέρα του φοίτησε στη Σχολή Σώματος Βασιλικών Ακολουθών και στη συνέχεια υπηρέτησε στα σώματα της αυτοκρατορικής φρουράς με διακρίσεις στα πεδία των μαχών.

Τον Μάρτιο του 1820 στην Πετρούπολη ο Εμμανουήλ Ξάνθος του πρόσφερε την αρχηγία της Φιλικής Εταιρείας την οποία αποδέχθηκε αφού πρώτα

συμβουλευτήκε τον Ιωάννη Καποδίστρια και αφού έγιναν δεκτοί από τον Ξάνθο οι όροι που έθεσε.

Με αρχηγό τον Υψηλάντη έγινε δυνατό να υπερνικηθούν οι αμφιβολίες και η κρίση εμπιστοσύνης για την άγνωστη «Αρχή» και να αναπτρωθεί το ηθικό και ο ενθουσιασμός των στελεχών.

Με την ενθάρρυνση του Καποδίστρια πείσθηκε ότι έπρεπε να επισπευσθεί η προπαρασκευή της Επανάστασης και τον Ιούνιο του 1820 εγκαταστάθηκε στη Οδησό.

Ενέκρινε το «Σχέδιο Γενικό» της Επανάστασης που είχαν συντάξει οι Παπαφλέσσας και Λεβέντης και το οποίο προέβλεπε εξέγερση Σέρβων και Μαυροβουνίων, επανάσταση της Μολδοβλαχίας και εμπρησμό του τουρκικού στόλου στο ναύσταθμο της Κωνσταντινούπολης.

Στην Ελλάδα η Επανάσταση θα άρχιζε από την Πελοπόννησο αφού θα έφτανε εκεί ο Υψηλάντης.

Τελικά για διάφορους λόγους αποφασίστηκε η έναρξη της Επανάστασης στη Μολδοβλαχία.

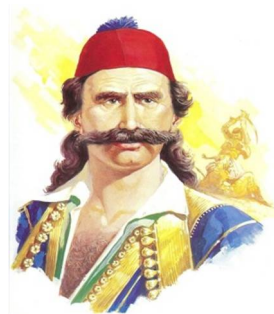
Με την κυκλοφορία της προκήρυξης του «Μάχου υπέρ πίστεως και Πατρίδος» ο Υψηλάντης κήρυξε στο Ιάσιο στις 24 Φεβρουαρίου 1821 την Ελληνική Επανάσταση.

Με επιστολή του στον αυτοκράτορα Αλέξανδρο υπέβαλε την παραίτησή του από το ρωσικό στρατό και αναγγέλλοντας την Ελληνική Επανάσταση ζήτησε την αρωγή του.

Αμέσως μετά επιδόθηκε στη δημιουργία στρατού και συγκρότησε τον Ιερό Λόχο.

26. Οδυσσέας Ανδρούτσος

Ανδρούτσος Οδυσσέας -(Ιθάκη 1788 ή 1789 Αθήνα 1825)

Η θανάτωση του πατέρα του από τους Τούρκους, για τη δράση του στο πλευρό του Κατσώνη, καθώς και η παραμονή του στην αυλή του Αλή Πασά, επηρέασαν καθοριστικά το χαρακτήρα του, έγινε καχύποπτος, ευερέθιστος, σκληρός, αλλά αποφασιστικός και μεγαλόψυχος. Ανέλαβε το αρματολίκι της Ρούμελης και συνδέθηκε με ονομαστούς κλεφταρματολούς.

Μετά τον ηρωικό θάνατο του Διάκου, ανέλαβε να αναχαιτίσει τους Τούρκους στο Χάνι της Γραβιάς ώστε να μη φτάσει τουρκική βοήθεια στην Τριπολιτά.

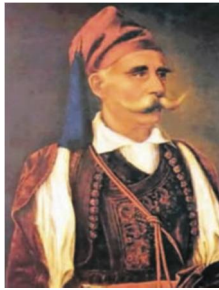
Γι αυτή τη νίκη του ανακηρύχθηκε αρχιστράτηγος της Ανατολικής Στερεάς. Όμως, έπεσε θύμα των αντιπάλων του που τον κατηγορήσαν ως «ανάξιων της αρχηγίας», τον υποβίβασαν σε χιλίαρχο και τέλος τον καθαίρεσαν.

Για δεύτερη φορά κατηγορήθηκε ως ύποπτος συνεννόησης με τους Τούρκους, ενώ κατά τον Σπηλιάδη «ηπάτα τους Τούρκους».

Παραδόθηκε στον παλιό συνεργάτη και πρωτοπαλικάρο του, Γιάννη Γκούρα, με την πίστη ότι δε θα τιμωρηθεί, φυλακίστηκε στην Ακρόπολη, όπου θανατώθηκε αφού σκηνοθετήθηκε προσπάθεια απόδρασής του.

27. Νάσος Φωτομάρας

Φωτομάρας Νάσος (; – Κόρινθος 1841)

Το 1820 μνήθηκε στη Φιλική Εταιρεία και στα 1820-22 αγωνίστηκε στο Σούλι εναντίον του Αλή και των σουλτανικών στρατευμάτων.

Μετά την αποχώρηση των Σουλιωτών κατέφυγε στην Κέρκυρα και από εκεί πέρασε στην Πελοπόννησο.

Το 1824 διορίστηκε φρούραρχος Παλαμιδίου.

Το 1831 ήταν πρόεδρος του στρατοδικείου που διεξήγαγε τη δίκη του Γεωργίου Μαυρομιχάλη για τη δολοφονία του Καποδίστρια.

28. Κόμης Ανιμπάλε Σανταρόζα

Σανταρόζα (SANTAROSA) Ανιμπάλε (1783- 1825)

Ιταλός επαναστάτης και λόγιος από τους πρωτεργάτες του απελευθερωτικού κινήματος του Πεδεμοντίου (1821) και από τους σημαντικότερους φιλέλληνες.

Μετά την αποτυχία της εξέγερσης του Πεδεμοντίου, ο Σανταρόζα κατέφυγε στο Παρίσι και μετά στο Λονδίνο.

Ο φιλελληνισμός του τον οδήγησε στην απόφαση να έρθει στην Ελλάδα και το Δεκέμβριο του 1824 έφθασε στο Ναύπλιο.

Η ελληνική διοίκηση δείχνει επιφυλακτική απέναντί του, μη θέλοντας να παρουσιάζει στην Ευρώπη του Μέττερνιχ τον Ελληνικό Αγώνα συνδεδεμένο με τα επαναστατικά κινήματα της Ιταλίας.

Το 1825 ακολούθησε τους Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο και Γεώργιο Κουντουριώτη στη Μεσσηνία.

Αμέσως μετά κλήθηκε για ενίσχυση στη Σφακτηρία όπου σε επίθεση των Αιγυπτιακών δυνάμεων βρήκε το θάνατο (29 Απριλίου 1825).

29. Λάμπρος Βέικος

Βέικος Λάμπρος – (; – 1827)

Σουλιώτης αγωνιστής. Μετά την πτώση και τον θάνατο του Αλή Πασά ο Βέικος έλαβε μέρος στον αγώνα των Ρουμελιωτών.

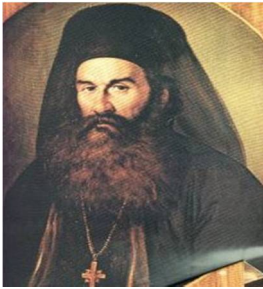
Στη διάρκεια του εμφυλίου ο Βέικος και άλλοι Ρουμελιώτες με 3000 άνδρες έφτασαν στη Βοστίτσα (Αίγιο) για να βοηθήσουν την κυβέρνηση Κουντουριώτη.

Ενίσχυσε την άμυνα του Μεσολογγίου και αρνήθηκε τις προτάσεις του Κιουταχή να μεσολαβήσει για σύναψη συμφωνίας με τους πολιορκημένους.

Μετά την Έξοδο έλαβε μέρος σε όλες γενικώς τις επιχειρήσεις της Αττικής και σκοτώθηκε στη μάχη του Αναλάτου.

30. Παλαιών Πατρών Γερμανός

Γερμανός Παλαιών Πατρών -(Δημητσάνα 1771 Ναύπλιο 1826)

Ιεράρχης, φιλικός και εξέχουσα φυσιογνωμία του Αγώνα με δράση κοινωνική και πνευματική.

Φοίτησε αρχικά στην περίφημη Σχολή της γενέτειράς του Δημητσάνας και μετά στο Άργος και τη Σχολή της Σμύρνης.

Στη μυστική συνέλευση της Βοστίτσας (26 έως 30 Ιανουαρίου) τάχθηκε υπέρ της αναβολής του Αγώνα και ήρθε σε σύγκρουση με τον Παπαφλέσσα του οποίου το πάθος και τον επαναστατικό ενθουσιασμό θεωρούσε επι-

κίνδυνα.

Στις 23 Μαρτίου στην πλατεία του Αγίου Γεωργίου της Πάτρας ευλόγησε τη σημαία και τα όπλα των αγωνιστών και είχε ρόλο διαπραγματευτικό μεταξύ Τούρκων και Ελλήνων κατά την παράδοση της Τριπολιτσάς.

Με εντολή της Α Εθνοσυνέλευσης ανέλαβε, χωρίς επιτυχία, διπλωματική αποστολή στην Ιταλία για να εξασφαλίσει την οικονομική βοήθεια του Πάπα προς το αγωνιζόμενο έθνος.

Την περίοδο των εμφυλίων συγκρούσεων προσπάθησε να συνδιαλλάξει τους αντιπάλους και είχε ενεργή συμμετοχή στις εργασίες της Γ Εθνοσυνέλευσης (1826) ως «πρόεδρος της επιτροπής της Συνελεύσεως».

Η δράση του διακόπηκε από το θάνατό του, στις 30 Μαΐου 1826, μετά από ολιγοήμερη ασθένεια.

Τα Απομνημονεύματά του θεωρούνται μια από τις καλύτερες ιστορικές πηγές για την Ελληνική Επανάσταση.

31. Λυκούργος Λογοθέτης

Λογοθέτης Λυκούργος – (Καρλόβασι Σάμου 1772 Αθήνα 1850)

Πολιτικός και στρατιωτικός ηγέτης της Σάμου κατά την Επανάσταση, από τις σημαντικότερες μορφές του Αγώνα.

Το πραγματικό του όνομα ήταν Γεώργιος Παπλωματάς. Υπηρέτησε στην αυλή του ηγεμόνα της Βλαχίας Αλέξανδρου Σούτσου και πήρε το αξίωμα του «λογοθέτη». Μυήθηκε το 1820 στη Φιλική Εταιρεία και πήρε το ψευδώνυμο Λογοθέτης.

Αναγνωρίστηκε ως αρχηγός του απελευθερωτικού αγώνα της Σάμου και οδήγησε την Επανάσταση του νησιού σε επιτυχία.

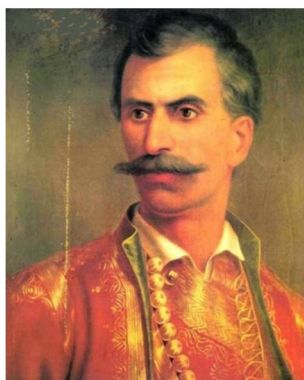
Δεν είχε όμως την ίδια τύχη το εγχείρημά του στη Χίο στις 10 Μαρτίου 1822. Κλήθηκε στην Πελοπόννησο για να απολογηθεί και κρατήθηκε δέσμιος ως το Δεκέμβριο.

Ο Καποδίστριας αναγνώρισε το Λογοθέτη αρχηγό της Σάμου και τον διόρισε μέλος του «Πανελληνίου».

Όταν η Σάμος το 1832 έμεινε έξω από τα σύνορα της Ελλάδας έφυγε από το νησί και εγκαταστάθηκε στην Αθήνα.

32. Γεωργάκης Ολύμπιος

Ολύμπιος, Γεωργάκης (Λιβιάδι Ολύμπου, 1772 – Μονή Σέκου Βλαχίας, 1821)

Φιλικός και αγωνιστής, από τους πιο άξιους συνεργάτες του Αλέξανδρου Υψηλάντη κατά τον Αγώνα στις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες.

Εντάχθηκε στο αρματολίκι του Ολύμπου, όπου διακρίθηκε ως καπετάνιος και εξαιτίας των τουρκικών πιέσεων αναγκάστηκε να εκπατριστεί και να πάει αρχικά στη Σερβία και στη συνέχεια στη Βλαχία.

Διακρίθηκε στο Ρωσοτουρκικό πόλεμο (1806-12), του απονεμήθηκε ο βαθμός του συνταγματάρχη και ο τσάρος Αλέξανδρος τον συμπεριέλαβε στη στρατιωτική του ακολουθία στο συνέδριο της Βιέννης όπου γνωρίστηκε με τον Αλέξανδρο Υψηλάντη.

Μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία το 1817 και συμπεριελήφθη στους «Δώδεκα Αποστόλους» της. Ανέλαβε και πέτυχε να μυήσει τον εξόριστο αρχηγό των Σέρβων επαναστατών Καραγεώργη και το Βλάχο εθνικιστή Βλαντιμηρέσκου.

Ο Αλέξανδρος Υψηλάντης τον έθεσε επικεφαλής της έναρξης του Αγώνα στο Βουκουρέστι.

Διαδραμάτισε πρωταγωνιστικό ρόλο στην οργάνωση και στη διεξαγωγή των επιχειρήσεων.

Όταν ο Βλαντιμηρέσκου διαχώρισε τη θέση του, προσπάθησε να τον πείσει να συνεχίσει τον κοινό αγώνα.

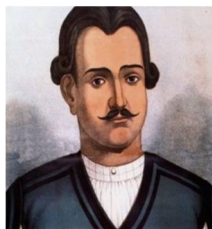
Η άρνησή του όμως να συμμορφωθεί οδήγησε στη σύλληψη, την καταδίκη και την εκτέλεσή του.

Μετά τη διαφυγή του Αλέξ. Υψηλάντη στην Αυστρία εξακολούθησε τις επιθέσεις εναντίον των Τούρκων και κατέφυγε με τον Ιωάννη Φαρμάκη στη μονή του Σέκου.

Σε μια φάση της μάχης απομονωμένος με λίγους συντρόφους του πυροβόλησε ένα βαρέλι με πυρίτιδα και ανατινάχθηκε μαζί με τους διώκτες του.

33. Εμμανουήλ Ξάνθος

Ξάνθος, Εμμανουήλ (Πάτμος, 1772 – Αθήνα, 1851)

Ένας από τους τρεις ιδρυτές της Φιλικής Εταιρείας. Σπούδασε στην Πατμιάδα Σχολή και σταδιοδρόμησε ως εμπορικός υπάλληλος.

Το 1813 στην Οδησό συνδέθηκε φιλικά με τον Νικόλαο Σκουφά και τον Αθανάσιο Τσακάλωφ.

Οι τρεις τους στις 14 Σεπτεμβρίου 1814 συνέστησαν τη Φιλική Εταιρεία.

Το Δεκέμβριο του ίδιου χρόνου εγκαταστάθηκε στην Κων/πολη όπου ως το 1818 εργάστηκε δραστήρια για την προσέλκυση μελών.

Με συστατικές επιστολές από τον “Ανθιμο Γαζή” κατευθύνθηκε στην Πετρούπολη, όπου τον Ιανουάριο του 1820 συνάντησε τον Ι. Καποδίστρια, τον ενημέρωσε για την Εταιρεία και του πρόσφερε την αρχηγία της.

Μετά την άρνηση του Καποδίστρια στράφηκε προς τον Αλέξανδρο Υψηλάντη, ο οποίος και ανέλαβε την ηγεσία της.

Ο Ξάνθος συνέχισε να εργάζεται στη Ρωσία και τη Μολδοβλαχία για το συντονισμό της επαναστατικής προετοιμασίας και για τη συγκέντρωση χρημάτων και εφοδίων.

Με ειδικούς απεσταλμένους ενημέρωσε τους φιλικούς της Ελλάδας για την έναρξη του Αγώνα και μετά την αποτυχία της Επανάστασης στις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες κατέβηκε στην Πελοπόννησο.

Το 1826 ανέλαβε να φυγαδεύσει από τις φυλακές της Αυστρίας τον Αλ. Υψηλάντη μετά από πρόταση του αδελφού του Δημητρίου, αλλά ο ίδιος αρνήθηκε να τον ακολουθήσει.

Εγκαταστάθηκε στο Βουκουρέστι και ζούσε αθόρυβα και τόσο φτωχικά ώστε το 1832 η σύζυγος του με αναφορά της στη Δ' Εθνοσυνέλευση ζητούσε «το έλεος του έθνους».

Ο Ιωάννης Φιλήμων στο έργο του «Δοκίμιον Ιστορικόν περί της Φιλικής Εταιρείας» το 1834, υπό την επίδραση του Αναγνωστόπουλου, τον κατηγορήσε για κακή διαχείριση των χρημάτων της Εταιρείας.

Ο Ξάνθος συνέταξε απολογητική απάντηση το 1837 και ο Φιλήμων σε άρθρο του στην εφημερίδα «Αιών» το 1839 αποκατέστησε την αλήθεια.

Το 1838 ο Όθων του απένειμε το Χρυσό Σταυρό του Σωτήρος.

Φεύγοντας από τη Βουλή όπου είχε παρακολουθήσει μια συνεδρίαση έπεσε από σκάλα και τραυματίστηκε θανάσιμα.

Κηδεύτηκε στις 30 Νοεμβρίου 1851 με τιμές στρατηγού.

Τα «Απομνημονεύματα περί της Φιλικής Εταιρείας» που έγραψε, παρά τη συντομία τους, αποτελούν σημαντική πηγή για την ιστορία της αφού είναι το μοναδικό κείμενο που προέρχεται τη γραφίδα ιδρυτικού της μέλους.

34. Κίτσος Τζαβέλας

Τζαβέλας Κίτσος (Σούλι, 1800-Αθήνα, 1855)

Ηγετική μορφή της Ελληνικής Επανάστασης. Πρωθυπουργός της Ελλάδας (1847 – 1848).

Το 1822 πολέμησε στην 1η πολιορκία του Μεσολογγίου και σε άλλες μάχες, στο πλευρό του Μάρκου Μπότσαρη και στη συνέχεια του Καραϊσκάκη.

Διακρίθηκε σε μάχες εναντίον του Ιμπραήμ (1825) και τον Αύγουστο του 1825 μπήκε στο πολιορκούμενο Μεσολόγγι.

Μετά την πτώση του Μεσολογγίου εγκαταστάθηκε στο Ναύπλιο.

Πολέμησε στην Αττική και μετά την άφιξη του Καποδίστρια πήρε μέρος στην εκκαθάριση της Ρούμελης από τους Τούρκους.

Το 1828, ύστερα από πολλές συγκρούσεις με τους Τούρκους, κατόρθωσε να απελευθερώσει μεγάλο τμήμα της κεντρικής Στερεάς Ελλάδας.

Τα ο 1829 έλαβε μέρος στην εκστρατεία για την κατάληψη του Αντίρριου, της Ναυπάκτου και του Μεσολογγίου.

Διετέλεσε υπουργός Στρατιωτικών το 1844 και το 1849.

Μετά το θάνατο του Ιωάννη Κωλέττη ανέλαβε Πρωθυπουργός (1847-1848). Ονομάστηκε γερούσιαστής και έλαβε μέρος στην εξέγερση των αλύτρωτων περιοχών το 1854.

35. Εμμανουήλ Τομπάζης

Τομπάζης Εμμανουήλ (Υδρα, 1784-1831)

Πρόκριτος της Ύδρας, ναυμάχος της Ελληνικής Επανάστασης και αρμοστής της Κρήτης (1823- 24).

Από μικρός ασχολήθηκε με το ναυτικό επάγγελμα. Αντιτάχτηκε στην αρχή στον ξεσηκωμό της Ύδρας, αλλά στη συνέχεια πήρε ενεργό μέρος στις επιχειρήσεις.

Σημαντικότερη ήταν η συμμετοχή του στη ναυμαχία της Πάτρας.

Ως πληρεξούσιος των Υδραίων συμμετείχε στις Εθνοσυνελεύσεις Επιδαύρου (1822) και Άστρους (1823).

Το 1823 διορίστηκε αρμοστής της Κρήτης μετά από πρόταση των Κρητικών.

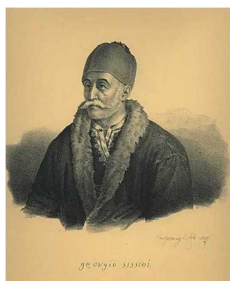
Η παρουσία του αναζωογόνησε την Κρητική Επανάσταση και εξομάλυνε τις αντιθέσεις των Σφακιανών με τους άλλους Κρητικούς οπλαρχηγούς.

Όμως δε μπόρεσε να γεφυρώσει τις εσωτερικές αντιθέσεις, ενώ η αποβίβαση μεγάλων Τουρκοαιγυπτιακών δυνάμεων καθιστούσε προβληματική την εξέλιξη της Κρητικής Επανάστασης, αφού δε μπορούσε να εξασφαλίσει την πειθαρχία των οπλαρχηγών.

Το 1824 επέστρεψε στην Ελλάδα. Πήρε μέρος στην επιχείρηση των Ψαρών και στη Ναυμαχία του Γέροντα (1824).

36. Γεώργιος Σισίνης

Σισίνης Γεώργιος (Γαστούνη 1769- 1831)

Προεστός της Γαστούνης και φιλικός από τους πρωτεργάτες της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 στην Πελοπόννησο.

Συνέβαλε σημαντικά στην πολιορκία της Πάτρας από τους Έλληνες και σε όλη τη διάρκεια της Επανάστασης παρέμεινε ο πολιτικός και στρατιωτικός ηγέτης της επαρχίας του.

Χρημάτισε πληρεξούσιος στις Εθνοσυνελεύσεις και εκλέχτηκε Πρόεδρος της Γ Εθνικής Συνέλευσης (1827) και της Δ Εθνοσυνέλευσης του Άργους.

Διορίστηκε γερουσιαστής από τον Ιωάννη Καποδίστρια (1829) και σύντομα ανέλαβε την προεδρία της Γερουσίας.

Μεγάλη συμμετοχή στην Επανάσταση είχαν οι δύο γιοι του Χρύσανθος και Μιχαήλ.

37. Τσάμης Καρατάσος

Καρατάσος Τσάμης – (Διχαλεύρι Νάουσας 1798 Βελιγράδι 1861)

Αγωνιστής του 1821, γιος του Αναστάσιου Καρατάσου, αρματολού της Μακεδονίας.

Την περίοδο της Επανάστασης έδρασε στις Βόρειες Σποράδες και την Εύβοια.

Τον Αύγουστο του 1828 αγωνίστηκε για την αποκατάσταση της ελληνικής κυριαρχίας στην Ανατολική Στερεά Ελλάδα.

Φανατικός αντικαποδοστριακός πρωτοστάτησε σε αποτυχημένες εξεγέρσεις κατά του κυβερνήτη και με την εγκαθίδρυση της βασιλείας έγινε υπασιστής του Όθωνα.

Συμμετείχε ενεργά ως «αρχιστράτηγος της Μακεδονίας» στο απελευθερωτικό κίνημα της Χαλκιδικής τον Απρίλιο του 1854.

38. Χρήστος Καψάλης

Καψάλης Χρήστος - (Μεσολόγγι 1751 - 1826)

Πρόκριτος του Μεσολογγίου που το βράδυ της ηρωικής «Εξόδου» ανατίναξε την πυριτιδαποθήκη στην οποία είχαν καταφύγει άρρωστοι και γυναικόπαιδα.

Η θυσία του Μεσολογγίου ευαισθητοποίησε την Ευρώπη και ενίσχυσε το φιλελληνικό ρεύμα.

39. Γεώργιος Καραϊσκάκης

Καραϊσκάκης Γεώργιος – (Μαυρομάτι Καρδίτσας 1780 Φάληρο Αττικής 1827)

Σπυδαίος στρατιωτικός, ηγέτης της Επανάστασης. Γεννήθηκε στο μοναστήρι του Αγίου Γεωργίου στο χωριό Μαυρομάτι (κατ' άλλους στο Μουζάκι) Καρδίτσας και ήταν γιος της καλόγριας Ζωής Ντιμισκή και του αρματολού Δημήτρη Καραϊσκού.

Σε ηλικία δεκαπέντε χρονών ακολούθησε τον δρόμο της κλεφτουριάς και αργότερα υπηρέτησε στα στρατιωτικά σώματα του Αλή Πασά, ο οποίος αναγνώρισε τις εξαιρετικές του στρατιωτικές του ικανότητες.

Με την έκρηξη της Επανάστασης, τον Ιανουάριο του 1821 πήρε μέρος στη σύσκεψη της Λευκάδας μαζί με άλλους οπλαρχηγούς που ήθελαν να προετοιμάσουν την εξέγερση στη Στερεά Ελλάδα και ύψωσε τη σημαία της Επανάστασης στα χωριά των Τζουμέρκων.

Αν και συγκρούστηκε με τον Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο για την ηγεσία των στρατιωτικών επιχειρήσεων στη Στερεά, συνεργάστηκε μαζί του κατά την πρώτη πολιορκία του Μεσολογγίου, οπότε ο Καραϊσκάκης έστειλε τμήμα του στρατιωτικού του σώματος για να ενισχύσει την άμυνα της πόλης.

Στη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου κατηγορήθηκε από τον Μαυροκορδάτο για συνεργασία με τους Τούρκους και αποσύρθηκε προσωρινά από την ενεργό δράση.

Το Μάιο του 1825 επανήλθε και συνέδραμε τους Μεσολογγίτες κατά τη δεύτερη πολιορκία της πόλης παρενοχλώντας τους Τούρκους στην περιοχή.

Το 1826 διορίστηκε αρχιστράτηγος της Στερεάς Ελλάδας και οργάνωσε το «Στρατόπεδο της Ελευσίνας» με στόχο να ανακουφίσει την Αθήνα από την πολιορκία των Τούρκων.

Δεύτερος στόχος του Καραϊσκάκη ήταν να αναζωπυρώσει την επανάσταση στη Ρούμελη και στις συγκρούσεις που ακολούθησαν νίκησε πολλές φορές τους Τούρκους στη Δόμβραινα, το Δίστομο και την Αράχωβα.

Το 1827 έσπευσε στην Ελευσίνα για να βοηθήσει την πολιορκούμενη Αθήνα. Διαφώνησε όμως με τους Κόχραν και Τσωρτς για την τακτική που θα ακολουθούσαν κατά των Τούρκων.

Τραυματίστηκε σε αψιμαχία στο Νέο Φάληρο και πέθανε στις 23 Απριλίου 1827, ανήμερα της γιορτής του.

40. Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος

Μαυροκορδάτος, Αλέξανδρος – (Κωνσταντινούπολη, 1791 -Αίγινα, 1865)

Από τις σημαντικότερες πολιτικές προσωπικότητες της Επανάστασης.

Γιός του λόγιου αξιωματούχου στις παραδουνάβιες Ηγεμονίες Νικολάου Μαυροκορδάτου απέκτησε επιμελημένη μόρφωση κατάλληλη για να αναλάβει δημόσια αξιώματα.

Έφτασε στο Μεσολόγγι τον Ιούλιο του 1821 συνοδευόμενος από ομογενείς και φιλέλληνες με στόχο την επέκταση της Επανάστασης, την οργάνωση και πολιτική ενοποίηση των εξεγερμένων τόπων και τη συγκέντρωση της πολιτικής εξουσίας στο πλαίσιο μιας «Εθνικής Διοίκησης».

Συνέβαλε στη συγκρότηση τοπικού πολιτεύματος στη Δυτική Ελλάδα και στη σύγκληση της Α' Εθνοσυνέλευσης.

Αναδείχθηκε πρόεδρος της και πρόεδρος της επιτροπής που συνέταξε το προσωρινό πολίτευμα της Ελλάδας.

Οι πολιτικές αρχές που υπαγορεύονται σ' αυτό φανερώνουν τους σαφείς ιδεολογικούς και πολιτικούς του προσανατολισμούς που είναι διαποτισμένοι από τις αρχές του φιλελευθερισμού.

Δραστηριοποιήθηκε και στρατιωτικά, όπου βαρύνεται με την καταστροφή στο Πέτα (4 Ιουλ. 1822), αλλά είναι κι αυτός που πρωτοστάτησε στην οργάνωση της άμυνας του Μεσολογγίου που αποδείχθηκε σωτήρια κατά την πρώτη πολιορκία της πόλης.

Υιοθέτησε μια σταθερά αγγλόφιλη πολιτική, γιατί πίστευε, ότι η Αγγλία και λόγω των συμφερόντων της στην Ανατολή ήταν η μόνη δύναμη, που μπορούσε να αντισταθεί στα επεκτατικά σχέδια της Ρωσίας και επειδή θεωρούσε ότι αντιπροσώπευε πρότυπο πολιτικής, οικονομικής και κοινωνικής οργάνωσης.

Με την ιδιότητά του ως αρχηγού του «αγγλικού κόμματος» ζήτησε με επιστολή του από τον Τζωρτζ Κάνιγκ να αντισταθεί στο ρωσικό σχέδιο για τη δημιουργία τριών ηγεμονιών στην επαναστατημένη Ελλάδα με το επιχείρημα ότι είναι προς το συμφέρον της Αγγλίας και της Ευρώπης η ίδρυση ανεξάρτητου ελληνικού κράτους.

Οι απόψεις και οι ενέργειές του αυτές δημιούργησαν αρκετές ζυμώσεις που κατέληξαν στη συνθήκη του Λονδίνου (6 Ιουλίου 1827).

Η πολιτική του δράση συνεχίστηκε και μετά την άφιξη του Καποδίστρια όταν ανέλαβε και υπουργικά καθήκοντα.

Αποσύρθηκε όμως το 1830 και αναδείχθηκε ηγέτης της αντιπολίτευσης.

Σε όλη σχεδόν τη διάρκεια της απολυταρχικής περιόδου της βασιλείας του Όθωνα παρέμεινε εκτός Ελλάδας ως πρεσβευτής.

Υποχρεώθηκε, ωστόσο, ο Όθων να τον χρησιμοποιήσει ως πρωθυπουργό το 1841, 1844 και 1854, αλλά κάθε φορά τον υπονόμει προκαλώντας άμεσα ή έμμεσα την παραίτησή του.

Ο ίδιος έμεινε νομιμόφρων προς τον βασιλιά και μόνο αργότερα μεταστράφηκε και είχε ανάμειξη στις διεργασίες που οδήγησαν στην έξωσή του το 1862.

Στο τέλος της σταδιοδρομίας του εκλέχτηκε πληρεξούσιος Ευρυτανίας στην Εθνοσυνέλευση του 1862 και πρόεδρος της επιτροπής σύνταξης του Συντάγματος.

Τυφλός και κατάκοιτος δεν πήρε ενεργό μέρος στις εργασίες της, διατήρησε όμως το ενδιαφέρον του για τα κοινά και τη σπάνια πνευματική του διαύγεια ως το θάνατό του.

41. Παπαφλέσσας (Γρηγόριος Δικαίος)

Παπαφλέσ(σ)ας (Πολιανή Μεσσηνίας 1786 – Μανιάκι Μεσσηνίας 1825)

Το πραγματικό του όνομα, Γρηγόριος Δικαίος. Έγινε μοναχός σε διάφορα μοναστήρια του Μοριά και αφού ήρθε σε σύγκρουση με τους Τούρκους, πέρασε στη Ζάκυνθο κι από εκεί στην Κωνσταντινούπολη.

Έγινε αρχιμανδρίτης, μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία και έφθασε ως τις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες εκτελώντας εντολές της.

Το 1820 έφθασε στην Πελοπόννησο ως πρόδρομος του Δ. Υψηλάντη για την προετοιμασία της Επανάστασης. Συγκάλεσε σε σύσκεψη προκρίτους και οπλαρχηγούς στη Βοστίτσα (26-29 Ιαν. 1821).

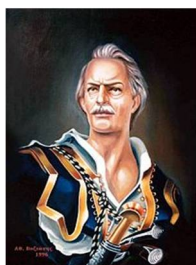
Έφυγε για τη Μάνη όπου συνεργάστηκε με τους οπλαρχηγούς Θ. Κολοκοτρώνη, Νικηταρά, Περραιβό, Αναγνωσταρά κ.ά. Ξεσήκωνε τα πλήθη, τα ενθουσίαζε και τους άναβε τη φλόγα της εξέγερσης.

Με την εισβολή του Ιμπραήμ, έστησε ενέδρα στο Μανιάκι με 1.500 παλικάρια.

Οι υπέρτεροι εχθροί νίκησαν και ο Παπαφλέσσας έπεσε μαχόμενος ηρωικά.

42. Εμμανουήλ Παπάς

Παπάς Εμμανουήλ (Δοβίστα Σερρών 1772 – Ύδρα 1821)

Πρωτεργάτης στην εξέγερση της Χαλκιδικής με εντολές της Φιλικής Εταιρείας, της οποίας ήταν επίλεκτο μέλος.

Οι Τούρκοι κινητοποίησαν ισχυρές δυνάμεις από την Πόλη και τη Θεσσαλονίκη, με αποτέλεσμα να πνίξουν στο αίμα την εξέγερση σε όλα τα επαναστατημένα μέρη της Χαλκιδικής.

Παράλληλα, του δήμευσαν την περιουσία στις Σέρρες, του έκαψαν το σπίτι και συνέλαβαν πολλούς συγγενείς του.

Μετά την αποτυχία, μπαίνει σε πλοίο με μερικούς πιστούς συντρόφους του και κατευθύνεται στην Ύδρα για να συνεχίσει από εκεί την επιθετική του δράση εναντίον των Τούρκων.

Πέθανε από συγκοπή, λίγο πριν φθάσει στον προορισμό του και ενταφιάστηκε εκεί.

43. Ασημάκης Φωτήλας

Φωτήλας Ασημάκης (Καλάβρυτα, 1761-1835)

Πρόκριτος των Καλαβρύτων, φιλικός και από τους εξέχοντες Πελοποννήσιους αρχηγούς της Ελληνικής Επανάστασης. Το 1819 μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία.

Υποστηρικτής της άμεσης κήρυξης του Αγώνα επισήμανε στις συσκέψεις των αρχιερέων και προκρίτων τους κινδύνους από την οποιαδήποτε αναβολή.

Πήρε μέρος στην πρώτη σοβαρή πολεμική επιχείρηση του Αγώνα στα Καλάβρυτα τα οποία ύστερα από πενήνήμερη πολιορκία παραδόθηκαν.

Ο Ασημάκης Φωτήλας πήρε ενεργό μέρος και στα πολιτικά πράγματα της Ελλάδας.

Πληρεξούσιος στην Α' Εθνοσυνέλευση της Επιδαύρου διετέλεσε αντιπρόεδρος της Πελοποννησιακής Γερουσίας και μέλος του Εκτελεστικού Σώματος.

Στην περίοδο της εμφύλιας διαμάχης επέδειξε μετριοπάθεια, αρνούμενος να συμπράξει στη δίωξη αντικυβερνητικών και προτιμώντας να παραιτηθεί.

Το 1825 έπαυσε να μετέχει στα πολιτικά πράγματα, συνέχισε όμως να ενισχύει ηθικά και υλικά τον Αγώνα και να εκλέγεται πληρεξούσιος στις Εθνοσυνελεύσεις.

44. Αντώνιος Κριεζής

Κριεζής Αντώνιος – (Τροιζήνα 1796 Αθήνα 1865)

Αγωνιστής του 1821 και πρωθυπουργός της Ελλάδας (1849 – 54).

Τον Ιούλιο του 1821 πήρε μέρος στις ναυτικές επιχειρήσεις στη Σάμο και στη ναυμαχία των Σπετσών.

Το 1825 ακολούθησε τον Κανάρη στο λιμάνι της Αλεξάνδρειας στην απόπειρα πυρπόλησης του αιγυπτιακού στόλου και βοήθησε στον Αγώνα της Κρήτης.

Το 1826 ο Καποδίστριας του ανέθεσε την αρχηγία της ναυτικής μοίρας και το 1829 συνετέλεσε στην παράδοση των Τούρκων της Βόνιτσας.

Το 1836 έγινε υπουργός των Ναυτικών, θέση στην οποία παρέμεινε ως το 1843.

Το 1849 διαδέχτηκε τον Κανάρη στην πρωθυπουργία.

45. Λόρδος Τόμας Κόχραν

Κόχραν Τόμας – (1775 1860)

Άγγλος ναύαρχος. Το 1793 κατατάχτηκε στο βρετανικό ναυτικό, αναδείχτηκε κυβερνήτης καταδρομικών πλοίων και έδρασε με επιτυχία στους Ναπολεόντειους Πολέμους.

Το 1806 εκλέχτηκε αντιπρόσωπος στη Βουλή των Κοινοτήτων, αλλά λόγω της ανάμειξής του σε χρηματιστηριακή απάτη διαγράφηκε από το ναυτικό και έχασε τη βουλευτική του ιδιότητα.

Το 1818 ανέλαβε τη διοργάνωση και την αρχηγία του Χιλιανού ναυτικού.

Το 1820 πέρασε στην υπηρεσία του Περού και το 1823 τέθηκε επικεφαλής του στόλου στη Βραζιλία.

Η συμβολή του στους απελευθερωτικούς αγώνες των χωρών αυτών εδραίωσε τη φήμη του ως ικανού ναυάρχου.

Το 1825 υπέγραψε συμφωνητικό με την ελληνική επιτροπή που τότε διαπραγματευόταν στο Λονδίνο τη σύναψη δανείου για να αναλάβει την αρχηγία του ελληνικού στόλου.

Το 1827 με κυβερνητική απόφαση ορίστηκε «πρώτος στόλαρχος πασών των ελληνικών ναυτικών δυνάμεων» στη θέση του ναυάρχου Ανδρέα Μιαούλη.

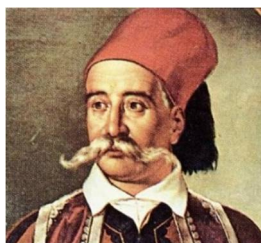
Ωστόσο, ο Κόχραν στάθηκε ανίκανος να εκτιμήσει τη σοβαρότητα της ελληνικής κατάστασης.

Οδήγησε στην καταστροφή τις ελληνικές δυνάμεις στον Ανάλατο, στην παράδοση των πολιορκημένων στην Ακρόπολη και στην καταστολή της Επανάστασης στην Ανατολική Στερεά Ελλάδα.

Το ίδιο αποτυχημένες ήταν και οι ναυτικές του επιχειρήσεις.

46. Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης

Πετρόμπεης (Μάνη, 1773 – Αθήνα, 1848)

Υπήρξε ηγετική μορφή της Πελοποννήσου, πρωταγωνιστής πολιτικών και στρατιωτικών γεγονότων.

Το 1815 ανέλαβε το αξίωμα του μπέη της Μάνης. Διακρίθηκε στις επιχειρήσεις κατά του Δράμαλη, στην άμυνα του Μεσολογγίου και στην απόκρουση του Ιμπραήμ.

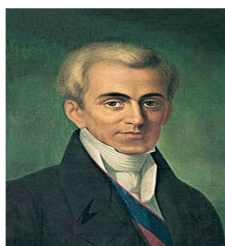
Κατά τη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου προσπάθησε να δημιουργήσει κλίμα συνδιαλλαγής μεταξύ των εμπολέμων.

Κατέλαβε υψηλά αξιώματα (πρόεδρος Β' Εθνοσυνέλευσης, πρόεδρος Βουλευτικού και Εκτελεστικού και γερουσιαστής μετά την Επανάσταση της 3ης Σεπτεμβρίου).

Φυλακίστηκε με την κατηγορία της εσχάτης προδοσίας, μετά τη δολοφονία του Καποδίστρια και αποφυλακίστηκε το 1832.

47. Ιωάννης Καποδίστριας

Ο Κόμης Ιωάννης Καποδίστριας: Κέρκυρα, 10 Φεβρουαρίου 1776 – Ναύπλιο 9 Οκτωβρίου ή 27 Σεπτεμβρίου, με το Ιουλιανό ημερολόγιο, 1831)

Ήταν Έλληνας διπλωμάτης και πολιτικός. Διετέλεσε υπουργός εξωτερικών της Ρωσικής Αυτοκρατορίας και αργότερα πρώτος κυβερνήτης της Ελλάδας κατά τη μεταβατική περίοδο και ενώ τελούσε υπό την προστασία των Μεγάλων Δυνάμεων.

Καταγόταν από αριστοκρατική οικογένεια με πολιτική παράδοση γι' αυτό και αναμείχθηκε με την πολιτική ήδη από το 1803, οπότε και διορίστηκε γραμματέας της επικράτειας της Ιονίου Πολιτείας.

Με την κατάληψη των Επτανήσων από τους Γάλλους αποσύρθηκε και εντάχθηκε στη ρωσική διπλωματική υπηρεσία.

Εκεί ανέλαβε σημαντικές θέσεις καταφέροντας να αναδειχθεί σε υπουργό εξωτερικών της Ρωσικής Αυτοκρατορίας από το 1815 έως το 1822, οπότε και υποχρεώθηκε σε παραίτηση λόγω της επανάστασης του 1821.

Στις 14 Απριλίου 1827 η Εθνική Συνέλευση της Τροιζήνας τον επέλεξε πρώτο κυβερνήτη της Ελλάδας, θέση από την οποία ήρθε σε τριβή με τους τοπικούς αξιωματούχους με αποτέλεσμα τη δολοφονία του στις 9 Οκτωβρίου 1831 στο Ναύπλιο από τον αδελφό και τον γιο του Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη, σε αντίποινα της φυλάκισης του τελευταίου.

Η οικονομική κρίση η απόρριψη των αγγλικών και γαλλικών οικονομικών προτάσεων εκ μέρους του, οδήγησαν τις δύο τελευταίες «προστάτιδες δυνάμεις» να οργανώσουν τη δολοφονία του ρωσόφιλου Καποδίστρια, χρησιμοποιώντας τους Υδραίους και τους Μανιάτες.

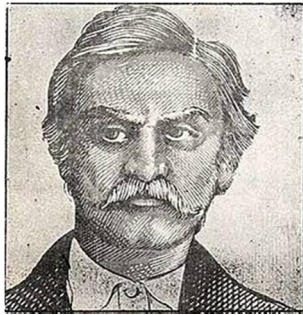
Χαρακτηριστικό είναι ότι τα έγγραφα του βρετανικού Υπουργείου Εξωτερικών, παραμένουν μέχρι σήμερα (Σεπτέμβριος 2014) απόρρητα, διάρκεια που είναι ασυνήθιστα μεγάλη.

Ως κυβερνήτης της Ελλάδας προώθησε σημαντικές μεταρρυθμίσεις για την ανόρθωση της κρατικής μηχανής, καθώς και για τη θέσπιση του νομικού πλαισίου της πολιτείας, απαραίτητου για την εγκαθίδρυση της τάξης.

Επίσης, αναδιοργάνωσε τις ένοπλες δυνάμεις υπό ενιαία διοίκηση.

48. Νικόλαος Σκουφάς

Ο Νικόλαος Σκουφάς (1779-1818)

Ήταν ιδρυτικό μέλος της Φιλικής Εταιρείας μαζί με τον Εμμανουήλ Ξάνθο και τον Αθανάσιο Τσακάλωφ.

Το επίθετο Σκουφάς προήλθε από το προηγούμενο του επάγγελμα ως κατασκευαστής σκούφων.

Το 1779 γεννήθηκε στο Κομπότι της Άρτας από γονείς «μεσαιάς τάξης», ο πατέρας του λεγόταν Κουμπάρος αλλά ο ίδιος ασχολούμενος με την κατασκευή σκουφιών (πίλων) έλαβε αργότερα το προσωνύμιο

Σκουφάς με το οποίο και καθιερώθηκε.

Το 1813, ο Σκουφάς βρισκόταν στη Ρωσία, όπου και εγκαταστάθηκε στην Οδησό, ασκώντας χωρίς ιδιαίτερη επιτυχία το παλαιό επάγγελμά του.

Με αυτόν τον τρόπο, του δόθηκε η ευκαιρία να γνωριστεί με τον Αθανάσιο Τσακάλωφ και τον Εμμανουήλ Ξάνθο, μετέπειτα συνιδρυτές της Φιλικής Εταιρείας, η οποία ιδρύθηκε το έτος 1814, ύστερα από πρόταση του Σκουφά.

Ο Σκουφάς διέθετε επαναστατική προπαίδεια: ήταν προκατηχημένος στις ιδέες που θα προέβαλε στην Εταιρεία, από τον Κωνσταντίνο Ράδο, έμπορο στη Ρωσία, γεννημένο στο Τσεπέλοβο των Ιωαννίνων.

Ο Ράδος είχε σπουδάσει στο Πανεπιστήμιο της Πίζας, όπου μυήθηκε στον καρμποναρισμό, και είχε προσπαθήσει να ιδρύσει το 1812 στη Μό-

σχα ελληνική επαναστατική εταιρεία, υπολογίζοντας στα πρώτα μέλη της και τον Σκουφά.

Ο Σκουφάς ανέλαβε τη διάδοση και την κατήχηση μελών από το πλήθος των ομογενών της Ρωσίας.

Μερικά από τα μέλη που μύησε ήταν ο Γεώργιος Σέκερης, ο Αντώνιος Κομιζόπουλος, ο Νικόλαος Γαλάτης και ο Παναγιώτης Αναγνωστόπουλος. Αρχικά, οι προσπάθειές του στη Μόσχα και την Πετρούπολη δεν ευδοκίμησαν, αλλά στη συνέχεια βρήκε ανταπόκριση στην Οδησό, στις αρχές του 1816.

Στην Οδησό, ο Νικόλαος Σκουφάς συνεργάστηκε με τον Άνθιμο Γαζή, ο οποίος τελικά είχε αναλάβει έναν πολύ αποφασιστικό ρόλο στη διάδοση της Φιλικής Εταιρείας, αναθέτοντάς του τη μύηση κλεφτών και αρματολών της Στερεάς Ελλάδας.

Ο ίδιος ανέλαβε να διαδώσει την ιδέα της Φιλικής Εταιρείας στην Πελοπόννησο, περνώντας για αυτόν ακριβώς το σκοπό από την Κωνσταντινούπολη.

Το 1818 με προτροπή του Σκουφά, η έδρα της Φιλικής Εταιρείας μεταφέρθηκε στην Κωνσταντινούπολη.

Εκεί ο Σκουφάς μύησε τον Παναγιώτη Σέκερη (αδελφό του ήδη μνημένου Γεωργίου Σέκερη) ο οποίος έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην χρηματοδότηση του έργου της Εταιρείας.

Ο Σκουφάς ισχυριζόταν ότι η έδρα της Εταιρείας έπρεπε να μεταφερθεί στην Πελοπόννησο παρά τις αντιρρήσεις των άλλων δύο συνιδρυτών^[3]. Ωστόσο, η κακή υγεία του δεν του επέτρεψε να ολοκληρώσει την αποστολή του.

Πέθανε στις 31 Ιουλίου 1818 στο Μέγα Ρεύμα της Κωνσταντινούπολης και ενταφιάστηκε στον τοπικό ναό των Ταξιαρχών.

Το όνομά του έχει δοθεί σε δρόμο στο κέντρο της Αθήνας, στο Κολωνάκι.

49. Αδαμάντιος Κοραΐς

Αδαμάντιος Κοραΐς (1748-1833)

Ο Αδαμάντιος Κοραΐς γεννήθηκε στη Σμύρνη και η οικογένειά του καταγόταν από τη Χίο.

Μεγάλωσε σε περιβάλλον λογίων και αποφοίτησε από την Ευαγγελική Σχολή επί διευθύνσεως του Ιερόθεου Δενδρινού.

Ασχολήθηκε ιδιαίτερα με την εκμάθηση ευρωπαϊκών γλωσσών.

Το 1772 έφυγε για το 7, τυπικά για να εργαστεί στις επιχειρήσεις του εμπόρου Στάθη Θωμά, ουσιαστικά όμως για να διευρύνει τους πνευματικούς και κοινωνικούς του ορίζοντες.

Δέκα χρόνια αργότερα κατόρθωσε παρά τις αρχικές αντιρρήσεις της οικογένειάς του να φύγει στο Μομπελιέ της Γαλλίας για σπουδές ιατρικής (τις οποίες ολοκλήρωσε το 1787, οπότε αναγορεύτηκε διδάκτωρ).

Εκεί μυήθηκε στο πνεύμα του γαλλικού Διαφωτισμού και αφοσιώθηκε στη μελέτη της αρχαίας ελληνικής και της λατινικής γραμματείας.

Η δύσκολη οικονομική κατάσταση που αντιμετώπισε μετά το θάνατο των γονιών του ένα χρόνο αργότερα, τον ανάγκασε να ασχοληθεί επαγγελματικά με τη μετάφραση.

Από το 1788 και ως το τέλος της ζωής του έζησε στο Παρίσι και έζησε από κοντά τη Γαλλική Επανάσταση, τα γεγονότα της οποίας επηρέασαν καθοριστικά τη σκέψη του.

Μέλος της Εταιρείας των Παρατηρητών του Ανθρώπου, ανέπτυξε φιλογαλλική δράση, μετέφρασε τη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και άλλα φιλελεύθερα νομικά και πολιτικά κείμενα.

Το ενδιαφέρον του για την πολιτική κατάσταση στο νέο ελληνικό κράτος, αν και από απόσταση, τον συντρόφευε ως τα τελευταία χρόνια του, οπότε τήρησε πολεμική στάση έναντι της διακυβέρνησης του Καποδίστρια.

Παράλληλα ο Κοραΐς εξελίχθηκε σε κεντρική μορφή του Νεοελληνικού Διαφωτισμού, εμβαθύνοντας περισσότερο στις φιλολογικές και γλωσσολογικές μελέτες και διευρύνοντας τον κύκλο των γνωριμιών του με γάλλους και έλληνες ομογενείς.

Στις αρχές του 19ου αιώνα οδηγήθηκε σταδιακά στη διαμόρφωση μιας θεωρίας για το νεοελληνικό γλωσσικό ζήτημα, γνωστή ως θεωρία της «μέσης οδού», η οποία αποτέλεσε σημείο αναφοράς και είχε ποικίλες επιπτώσεις στη μετέπειτα εξέλιξη της νεοελληνικής γλώσσας και γραμματείας.

Το έργο του:

- Άσμα πολεμιστήριον των εν Αιγύπτω περί ελευθερίας μαχομένων Γραικών. Παρίσι, 1800.

- Σάλπισμα πολεμιστήριον. Παρίσι, 1801 (και επαυξημένη έκδοση, Παρίσι, 1821).

- Ομήρου Ιλιάδος, ραψ. Α' -Δ'. Παρίσι, 1811-1820 (στα Προλεγόμενα συμπεριλαμβάνεται και ο Παπατρέχας).

50. Ρήγας Φεραίος (Βελεστινλής)

Ο Ρήγας Βελεστινλής ή Ρήγας Φεραίος (1757 - 24 Ιουνίου 1798).

Ήταν Έλληνας συγγραφέας, πολιτικός στοχαστής και επαναστάτης. Θεωρείται εθνομάρτυρας και πρόδρομος της Ελληνικής Επανάστασης του 1821.

Ο ίδιος υπέγραφε ως «Ρήγας Βελεστινλής» ή «Ρήγας ο Θεσσαλός» και ουδέποτε «Φεραίος», κάτι που ίσως να είναι δημιούργημα μεταγενέστερων λογίων.

Ταξίδεψε στην Κωνσταντινούπολη, μετά από πρόσκληση του Πρέσβη της Ρωσίας για σπουδές, στην οικία του οποίου γνώρισε τον Πρίγκιπα Αλέξανδρο Υψηλάντη (1726-1806) μέγα διερμηνέα του Σουλτάνου και παλπού του μετέπειτα αρχηγού της Φιλικής Εταιρίας, επίσης Αλέξανδρου Υψηλάντη (1792-1828).

Στην Πόλη διεύρυνε τις σπουδές του στη Γαλλική, στην Ιταλική και τη Γερμανική γλώσσα.

Όταν ο Υψηλάντης έφυγε για το Ιάσιο, προκειμένου να γίνει ηγεμόνας της Μολδαβίας, ο Ρήγας τον ακολούθησε.

Διαφωνώντας με τον Υψηλάντη έγινε γραμματέας του ηγεμόνα της Βλαχίας Νικόλαου Μαυρογένη, αδερφό του παλπού της Μαντώς Μαυρογένους και ταξίδεψε για το Βουκουρέστι έδρα της ηγεμονίας, όντας πλέον στην ηλικία των 30 χρόνων.

Μετά τον Ρωσοτουρκικό πόλεμο και την ήττα της Τουρκίας (1790) ο Μαυρογένης αποκεφαλίστηκε ως υπαίτιος της ήττας και ο Ρήγας κατέφυγε στη Βιέννη, την οποία έκανε έδρα της επαναστατικής δράσης του.

Στη Βιέννη ταξίδεψε μαζί με τον Αυστριακό βαρόνο Ελληνικής καταγωγής Χριστόδουλο Λάνγκενφελτ-Κιρλιανό, ο οποίος τον έφερε σε επαφή με άλλους ομογενείς.

Στη Βιέννη συνεργάτες του ήταν κυρίως Έλληνες έμποροι ή σπουδαστές, αλλά οι σημαντικότεροι από αυτούς ήταν οι αδελφοί Πούλιου, από τη Σιάτιστα της Μακεδονίας, τυπογράφοι.

Στο τυπογραφείο τους τύπωσε τον Θούριο και την Χάρταπου φιλοτεχνήθηκε από τον Αυστριακό λιθογράφο Φρανσουά Μίλλερ, την επαναστατική του προκήρυξη σε χιλιάδες αντίτυπα, προκειμένου να μοιραστούν στους Έλληνες των υπόλοιπων φιλελεύθερων περιοχών των Βαλκανίων, το *Σχολείον των ντελικάτων Εραστών*, το *Φυσικής απάνθισμα*, το *Ηθικός Τρίπους*, το *Σύνταγμα της Ελληνικής Δημοκρατίας*, τα *Δίκαια του ανθρώπου*, καθώς και το *Νέος Ανάχαρσις*.

Ο Ρήγας απέβλεπε στην απελευθέρωση και ενοποίηση όλων των Βαλκανικών λαών και φυσικά όλου του ελληνικού στοιχείου που ήταν διασκορπισμένο στην Ανατολή και τα ευρωπαϊκά κέντρα.

Επηρεασμένος από τον ευρωπαϊκό Διαφωτισμό, πίστευε βαθιά στην ανάγκη της επαφής των Ελλήνων με τις νέες ιδέες που σάρωναν την Ευρώπη και αυτό τον ώθησε στη συγγραφή ή μετάφραση βιβλίων σε δημόδη γλώσσα και τη σύνταξη της «Χάρτας», ενός μνημειώδους για την εποχή του χάρτη, διαστάσεων 2,07 x 2,07 μ, που αποτελείτο από επί μέρους τμήματα.

Ο Ρήγας συνελήφθη στην Τεργέστη την 1η Δεκεμβρίου του 1797 μαζί με τον Περραιβό.

Μόλις μαθεύτηκε η σύλληψη του Ρήγα πολλοί έκαναν έκκληση, στο σουλτάνο Σελίμ Γ', για την απελευθέρωση του.

Ανάμεσα σε αυτούς ο φίλος του Ρήγα, Οσμάν Πασβανόγλου, ηγεμόνας του Βιδινίου και ο Αλή Πασάς αλλά μάταια.

Κατόπιν οδηγήθηκε στη Βιέννη, στις 14 Φεβρουαρίου 1798, όπου ανακρίθηκε μαζί με τους υπόλοιπους συντρόφους του.

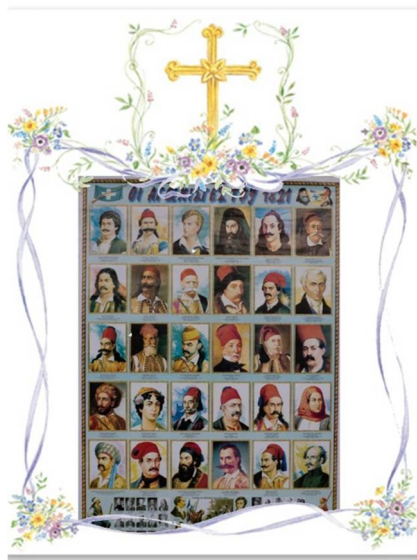
Κατάληξη των ανακρίσεων, σε συνδυασμό με τις συνεννοήσεις με τον Σουλτάνο, ήταν να εκτοπισθούν από τους συλληφθέντες οι Αυστριακοί και άλλων εθνοτήτων υπήκοοι για να δικαστούν από τις Αυστριακές αρχές, εκτός από τους Οθωμανούς, που απελάθηκαν και οδηγήθηκαν στην Οθωμανική επικράτεια για να υποστούν τις κυρώσεις του Σουλτάνου.

Ο Ρήγας (41 χρονών) και οι επτά σύντροφοί του που ανήκαν στην ίδια κατηγορία, ο Ευστράτιος Αργέντης (31 χρονών, έμπορος από τη Χίο), ο Δημήτριος Νικολίδης (32 χρονών, γιατρός από τα Ιωάννινα), ο Αντώνιος Κορωνιός (27 χρονών, έμπορος και λόγιος από τη Χίο), ο Ιωάννης Καρατζάς (31 χρονών, λόγιος από τη Λευκωσία της Κύπρου), ο Θεοχάρης Γεωργίου Τουρουντζιάς (22 χρονών, έμπορος από την Σιάτιστα), ο Ιωάννης Εμμανουήλ (24 χρονών, φοιτητής της ιατρικής από τη Καστοριά) και ο Παναγιώτης Εμμανουήλ (22 χρονών, αδερφός του προηγούμενου και υπάλληλος του Αργέντη), με συνοδεία των αυστριακών αρχών παραδόθηκαν στις 10 Μαΐου 1798 στους Τούρκους του Βελιγραδίου και φυλακίστηκαν στον πύργο Νεμπόισα (Небојска), παραποτάμιο φρούριο του Βελιγραδίου.

Εκεί, ύστερα από συνεχή βασανιστήρια, στις 24 Ιουνίου του 1798, στραγγαλίστηκαν και τα σώματά τους ρίχτηκαν στον Δούναβη.

Κατακλείδα .

Ήρωας στα λεξικά της ελληνικής γλώσσας είναι ο άνθρωπος που προβαίνει σε γενναία πράξη, συχνά μέχρι σημείου αυτοθυσίας, στην κρίσιμη καμπή της ιστορίας.

Όλοι αυτοί λοιπόν, όταν ξεκίνησαν αυτό τον αγώνα, δεν είχαν ως σκοπό για να χαρακτηριστούν ως Ήρωες, ο σκοπός τους ήταν η απελευθέρωση της Πατρίδος.

Όμως με το θάρρος, την αυτοθυσία και την αγάπη που επέδειξαν για την απελευθέρωση της Πατρίδας, από τον βάρβαρο κατακτητή, έγιναν οι Ήρωες του 1821, έγιναν και είναι τα πρότυπα των νεότερων γενεών, αυτών των Βαλκανικών Πολέμων και του ΟΧΙ της 28^{ης} Οκτωβρίου.

Θέλω να πιστεύω μέσα στις κρίσιμες στιγμές που περνά σήμερα η Πατρίδα μας, με τις ανερυθρίαστες αξιώσεις και προκλήσεις των απογόνων των Οθωμανών, εμείς οι νεότεροι, θα διδαχθούμε από αυτούς, την ομόνοια και την ομοψυχία, αν και κλονίστηκε αρκετές φορές κατά τη διάρκεια του αγώνα, για να αντιμετωπίσουμε τις νέες προκλήσεις.

Τελειώνοντας αυτή τη μικρή αναφορά, κλείνω ευλαβικά το γόνυ στους Ήρωες της Εθνικής Παλιγγενεσίας.

ΑΘΑΝΑΤΟΙ!!!